

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maaseutuelinkeinojen
rahoituslain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maaseutuelinkeinojen rahoituslakia muutettavaksi siten, että laissa otettaisiin huomioon muutokset, jotka aiheutuvat Agenda 2000 -uudistukseen sisältyvästä EY:n rakennerahastotoiminnan ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain soveltamisala ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan yhteisöläinsäädännön vastaavista toimenpiteistä annetun asetuksen soveltamisalaa. Samalla otettaisiin huomioon yhteisöläinsäädännössä tapahtuneet muut maaseudun kehittämisen tukijärjestelmiä, erityisesti valvontaa koskevat muutokset. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös maaseutuelinkeinojen rahoituksen toimeenpanon kannalta tarpeelliset muutokset vuonna 2000 alkavaa ohjelmakautta varten.

Esityksessä ehdotetaan lain rakennetta muutettavaksi siten, että jaottelu EU-osarahoitteisiin tukiin, ohjelmaperusteisiin tukiin ja kansallisiin tukiin korvattaisiin jaottelulla EU-osarahoitteisiin tukiin ja kansallisesti rahoitettaviin tukiin. Tuettavat kehittämishankkeet säilyvät ehdotuksessa pääosin ennallaan.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuen saamisen edellytyksiä uusia EY-asetuksia vastaaviksi siten, että muun muassa maatalouden harjoittajan päätoimisuusvaatimuk-

sesta on tarkoitus luopua. Tavoitteena on, että sekä EU-osarahoitteisten että kansallisesti rahoitettavien tukien myöntämisen edellytykset olisivat pääsääntöisesti yhdenmukaiset ja perustuisivat EY:n maaseudun kehittämistä koskevassa asetuksessa asetettuihin edellytyksiin.

Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston varojen hallintaa ja valvontaa koskevat säännökset ehdotetaan tarkistettaviksi vastaamaan säännöksiä, jotka on annettu Euroopan yhteisön taloudellisten etujen suojamisesta ja rakennerahastojen varainhoidon valvonnasta.

Lisäksi ehdotetaan muina muutoksina lakiin otettavaksi säännös valtionlainojen kokonaiskoron vaihtamisesta viitekorkopohjaiseksi koroksi ja valtioneuvoston luottojen enimmäismäärän korottamisesta. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä sellaisia muutoksia, jotka johtuvat joko yhteisön lainsäädännöstä, kesken olevasta maaseutuelinkeinojen rahoituslain valtioneuvoston tukikäsitteistä tai muuttuneesta kansallisesta lainsäädännöstä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lain voimaantuloajankohdasta säädettäisiin erikseen asetuksella sen jälkeen kun EY:n komissio on hyväksynyt muutokset.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
1.1. EY:n lainsäädäntö	3
Perustamissopimus	3
Euroopan yhteisön rakennerahastoja koskeva lainsäädäntö	3
Euroopan yhteisön maaseudun kehittämistoimenpiteet	4
1.2. Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö	5
Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki	5
Muut kansalliset säädökset	5
Ohjelmatyö	6
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	6
3. Esityksen vaikutukset	7
3.1. Taloudelliset vaikutukset	7
Vaikutukset valtion talouteen	7
Vaikutukset viljelijöihin ja muihin maaseudun yrittäjiin	9
3.2. Ympäristövaikutukset	9
3.3. Tasa-arvovaikutukset	10
3.4. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	10
4. Asian valmistelu	10
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1. Lakiehdotuksen perustelut	11
2. Voimaantulo	22
LAKIEHDOTUS	23
LIITE	32
Rinnakkaisteksti	32

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. EY:n lainsäädäntö

Perustamissopimus

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen maataloutta koskevat perussäännökset sisältyvät sopimuksen II osastoon (Maatalous), jossa on säädetty myös yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteista. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi on perustamissopimuksen 34 artiklan mukaisesti perustettu Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto (EMOTR), joka jakaantuu ohjausosastoon ja tukiosastoon.

Rakennerahastojen toimintaa koskevat perussäännökset sisältyvät perustamissopimuksen XIV osastoon (taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus). Perustamissopimuksen 130 a artiklan mukaan edistääkseen koko yhteisön sopusointuista kehitystä yhteisö kehittää ja harjoittaa toimintaansa taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi. Yleisenä tavoitteena on myös, että yhteisö pyrkii erityisesti vähentämään eri alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommissa asemassa olevien alueiden, maa-seutu mukaan luettuna, jälkeenjääneisyyttä. Tavoitteiden toteuttamista yhteisö tukee toiminnallaan, jota se harjoittaa rakennerahastojen, Euroopan investointipankin ja muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden kautta. Rakennerahastoja ovat EMOTR:n ohjausosasto, Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR).

Kansallisiin maataloustukiin sovelletaan tietyissä rajoissa perustamissopimuksen 87—89 artiklan mukaisia valtion tukia koskevia säännöksiä, joissa määritetään tukien soveltuvuus yhteismarkkinoille. Lisäksi komissio on määritellyt huomattavan määrän yhteisön suuntaviivoja ja puitteita valtiontukien hyväksyttävyydestä. Komissio tutkii tuen yhteismarkkinoille soveltuvuuden. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

Euroopan yhteisön rakennerahastoja koskeva lainsäädäntö

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 15 päivänä heinäkuuta 1997 Agenda 2000-tiedonannon, jossa selvitetään unionin toimintapolitiikkaa ja kehittämistarpeita tulevaisuutta varten. Neuvoston asetus rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä (EY) N:o 1260/99, jäljempänä rakennerahastojen yleisasetus, tuli voimaan 29 päivänä kesäkuuta 1999.

Rahastojen toimintaa koskeva yleisasetus sisältää säädökset muun muassa rakennerahastojen tavoitteista ja tehtävistä, varojen käytöstä, ohjelmatyöstä ja muusta hallinnoinnista sekä rahastojen tukitoimien tehokkuuden seurannasta ja valvonnasta. Yleisasetuksella on korvattu nykyiset rakennerahastojen toimintaa koskevat kaksi asetusta, jotka ovat

- neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/93 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään ja Euroopan investointipankin toiminnan sekä muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 muuttamisesta; ja

- neuvoston asetus (ETY) N:o 2082/93 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 4253/88 muuttamisesta.

Uudistuksen tavoitteena on rakennerahastojen toiminnan keskittäminen ja nykyistä yksinkertaisempi ja hajautetumpi toteuttaminen suuremman tehokkuuden ja valvonnan takaavien menettelyjen avulla. Rahastojen toiminnassa keskitytään kolmeen tavoitteeseen ja neljään yhteisöaloitteeseen.

Rakennerahastojen yleisasetuksessa määritetyt tavoitteet ja niiden päämäärät ovat:

1) kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämisen ja rakenteellisen mukauttamisen edistäminen (tavoite 1);

2) rakenteellisissa vaikeuksissa olevien alueiden taloudellisen ja sosiaalisen uudistamisen tukeminen (tavoite 2); sekä

3) koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja työllisyyteen liittyvien politiikkojen ja järjestelmien mukauttamisen ja nykyai-kaistamisen tukeminen (tavoite 3).

Tavoitteen 3 mukaista rahoitusta myönnetään muille kuin tavoitteen 1 alueille. Nykyisen tavoitteen 6 mukaiset tukikelpoiset alueet sisältyvät tavoitteeseen 1.

Uudella ohjelmakaudella voidaan toteuttaa seuraavia neljää yhteisöaloitetta: LEADER, INTERREG, URBAN JA EQUAL. LEADER-yhteisöaloitetta ei enää ensi rahastokaudella sidota tavoitealueisiin, vaan niitä voidaan toteuttaa myös tavoitealueiden 1 ja 2 ulkopuolella. Kutakin aloitetta rahoitetaan ainoastaan yhdestä rakennerahastosta, jonka toiminta-alaa voidaan laajentaa muiden rahastojen toiminta-alueelle, jos tämä on toimenpiteiden toteuttamisen kannalta tarpeen.

Tavoitealueilla 1 ja 2 tulee laadittavaksi kullakin alueella yhtenäinen ohjelma-asiakirja rakennerahastojen yleisasetuksessa säädetyn menettelyn mukaisesti. Muilla kuin tavoite 1 -alueella laaditaan lisäksi Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/1999, jäljempänä EY:n maaseudun kehittämisasetus, mukainen maaseudun alueellinen kehittämissuunnitelma. Maaseudun kehittämisasetuksen mukaiset liitännäistoimenpiteet koskevat koko maata ja niistä laaditaan horisontaalinen maaseudun kehittämissuunnitelma. Yhteisöaloitteiden osalta laaditaan erilliset yhteisöaloiteohjelmat.

Rakennerahastojen yleisasetus sisältää lisäksi yleiset säännökset rahastojen tuesta ja varainhoidosta. Varainhoitoa varten jäsenvaltion on nimettävä maksuviranomainen. Yleisasetus sisältää tukitoimien tehokkuuden turvaamiseksi säännökset hallintoviranomaisesta, joka vastaa muun ohella ohjelma-asiakirjan hallinnon ja täytäntöönpanon tehokkuudesta ja moitteettomuudesta, seurantakomiteasta, seurantaindikaattoreista ja annettavista täytäntöönpanokertomuksista. Tämän vuoksi jäsenvaltion on nimettävä myös hallintoviranomainen. Lisäksi yleisasetus sisältää varainhoidon valvontaa, arviointia suoritustavasta, julkisuutta ja komiteoita koskevat säännökset.

Euroopan yhteisön maaseudun kehittämis-toimenpiteet

Maaseudun kehittämistoimenpiteiden osalta neuvosto antoi 17 päivänä toukokuuta 1999 edellä mainitun EY:n maaseudun kehittämisasetuksen. EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa luodaan perusta johdonmukaiselle maaseudun kehittämispolitiikalle, jonka tehtävänä on täydentää markkinapolitiikkaa varmistamalla, että maatalous osallistuu aikaisempaa paremmin maaseudun kehittämiseen ja ympäristönsuojeluun. EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa kootaan yhteen maaseudun kehittämiseen liittyvät toimenpiteet ja se antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden määritellä itse ensisijaiset tavoitteensa. Nämä valinnat tehdään ohjelmatyön yhteydessä.

Maaseudun kehittämisasetukseen on koottu säännökset maatilainvestointien tukemisesta, nuorten viljelijöiden aloitustuesta, koulutustuesta, varhaiseläkkeestä, epäsuotuisten ja ympäristörajoitteisten alueiden tuesta, maatalouden ympäristötuesta, maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen parantamisesta, metsätalouden tuesta sekä maaseutu-alueiden sopeuttamiseen ja kehittämiseen myönnettävästä tuesta.

Maaseudun kehittämistoimenpiteet ovat pääosin samat kuin nykyisin. Sen sijaan tuen saamisen edellytyksiä on eräiltä osin muutettu etenkin maatilojen osalta. Tällaisia muutoksia ovat muun muassa päätoimisuusedellytyksestä luopuminen. Toisaalta tuen myöntämisedellytyksiin on lisätty muun muassa ympäristön- ja eläintensuojelun vähimmäisvaatimusten noudattaminen. EY:n maaseudun kehittämisasetukseen sisältyy omina lukuinaan rahoitussäännökset sekä säännökset ohjelmaperusteisuudesta, lisätoimenpiteistä ja yhteisöaloitteista, seurannasta ja arvioinnista.

EY:n maaseudun kehittämisasetuksen nojalla yhteisön rahoituksen toimeenpano muuttuu aikaisemmasta. Kun EMOTR:n tukiosasto osallistui aikaisemmin koko maassa toteutettavien liitännäistoimenpiteiden eli ympäristötuen, metsätaloustoimenpiteiden ja varhaiseläketuen rahoitukseen, on nyt lisätty tukiosastosta rahoitettavaksi myös aikaisemmin ohjausosastosta rahoitettu tuki epäsuotuisille ja ympäristörajoitteisille alueille. Yhteisön tuki muihin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin rahoitetaan EMOTR:n ohjausosastosta tavoite 1 -alueilla ja tukiosas-

tosta muilla alueilla.

Ohjelmatyön osalta pääsääntö on, että maaseudun kehittämistoimenpiteiden osalta noudatetaan maaseudun kehittämisasetuksen 41—44 artiklan ohjelmointia koskevia sääntöjä. Tämän menettelyn piiriin kuuluvat siten edellä mainitut liitännäistoimenpiteet koko maassa sekä muut maaseudun kehittämistoimenpiteet tavoite 1-alueen ulkopuolella. Sen sijaan EMOTR:n ohjausosastosta rahoitettavat toimenpiteet tavoite 1-alueella kuuluvat rakennerahastojen yleisasetuksessa säädetyn ohjelmointimenettelyn piiriin.

EMOTR:n tukiosastosta rahoitettavien toimenpiteiden maksu- ja valvontamenettelyssä sovelletaan huomattavalta osin yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1258/1999 säännöksiä.

1.2. Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki

Voimassa oleva rahoituslainsäädäntö perustuu maaseutuelinkeinolakiin (1295/1990) ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettuun lakiin (1303/1994) sekä niiden nojalla annettuihin säädöksiin ja määräyksiin.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki on annettu 12 päivänä maaliskuuta 1999 (329/1999). Laki ei ole tullut voimaan, vaan lain voimaantulosta säädetään erikseen asetuksella. Voimaan tullessaan laki kumoaa nykyisen maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lain eräänä tavoitteena on ollut EU-osarahoitteisten ja kansallisten maaseutuelinkeinojen rahoitusjärjestelmien yhtenäistäminen kokoamalla niitä koskevat säännökset samaan lakiin. Tavoitteena on ollut osaltaan myös säädösmäärän ja eri säädösten vähentäminen sekä hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistaminen ja yksinkertaistaminen, mikä osaltaan parantaa koko rahoitusjärjestelmän toimivuutta.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki sisältää kattavasti sekä EU-osarahoitteisia tukia että kansallisia tukia koskevat säännökset maaseutuelinkeinojen rahoittamisesta, eri tukimuodoista ja tuen saamisen perusteista. Lakiin sisältyvät yleisten lain soveltamisalaa ja tuen saamisen perusteita koskevien säännösten lisäksi omina lukuinaan säännökset EU-

osarahoitteisesta tuesta, maaseudun kehittämiseen tarkoitettusta ohjelmaerusteisesta tuesta ja kansallisesta rahoitustuesta. Omana kokonaisuutena laissa on päätöksentekoa, muutoksenhakua, täytäntöönpanoa ja valvontaa koskevat säännökset.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki on notifioitu komissioon syksyllä 1998. Komission käsittely on edelleen kesken, mistä syystä lain voimaan saattaminen on viivästynyt.

Muut kansalliset säädökset

Porotalouslaki (161/1990), luontaiselinkeinolaki (610/1984) ja kolttalaki (253/1995) muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jonka tavoitteena on maan pohjoisosissa harjoitettavan porotalouden ja luontaiselinkeinotalouden toimintaedellytysten parantaminen. Tuki myönnetään kansallisista varoista.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitusta koskevat rahoitussäännökset on tarkoitettu koota samaan lakiin ja hallituksen tarkoituksena on antaa tätä koskeva esitys porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaiksi eduskunnalle siten, että laki voitaisiin saattaa voimaan vuoden 2000 alusta lukien.

Vuonna 1995 voimaan tullut kolttalaki korvasi aiemman samannimisen lain (611/1984). Lain tavoitteena on kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien sekä kolttakulttuurin edistäminen.

Maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994) säädetään EY:n osarahoittaman maatalouden varhaiseläketuen ehdoista, maksamisesta ja hallinnoimisesta.

Metsätalouden tukitoimenpiteistä säädetään lähinnä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996). Sen nojalla tukea voidaan myöntää muun muassa metsänuudistamiseen, kulotukseen, nuoren metsän hoitoon, energiapuun korjuuseen, metsänterveyslannoitukseen, kunnostusojitukseen sekä metsäteiden tekemiseen. Lain nojalla voidaan myöntää myös EY:n osarahoittamaa tukea.

Yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain (56/1980) nojalla voidaan tukea sekä yhdyskuntien että haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämistä. Vesihuoltotoimenpiteitä toteutetaan myös valtion vesihuoltotoimista annetun valtioneuvoston päätöksen (976/1985) nojalla.

Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetussa laissa (657/1966) säädetään varoista,

jotka muodostavat rahaston, niistä tavoitteista, joihin kehittämisrahaston varojen käytöllä on pyrittävä sekä rahaston varojen hallinnoimisesta. Yksityiskohtaisesti käyttökohteista säädetään asianomaisessa tukilainsäädännössä. Rahaston varoja on käytetty sekä valtionlainoihin että avustuksiin rahaston maksuvalmiuden rajoissa.

Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1100/1994) säädetään siitä, miten yhteistä maatalouspolitiikkaa täytäntöönpannaan Suomessa. Lain soveltamisalaan kuuluu muun muassa EMOTR:n tukiosastosta maksettavien tukien hallintomenettelyn toteuttaminen.

Ohjelmatyö

Kaudella 1995—1999 ohjelmatyötä on toteutettu siten, että nykyisen tavoitteen 5 b osalta komissio on hyväksynyt Suomea koskevan yhtenäisen ohjelma-asiakirjan yhteisön rakenteellisista tukitoimenpiteistä tavoitteen 5 b saavuttamiseksi Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Hämeen, Pirkanmaan, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Österbottenin ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Nykyisen tavoitteen 6 osalta komissio on hyväksynyt tavoitetta 6 koskevan yhtenäisen ohjelma-asiakirjan. LEADER-yhteisöaloitteiden osalta toteutetaan kahta yhteisöaloiteohjelmaa, toinen tavoite 5 b -alueita ja toinen tavoite 6-alueita varten. INTERREG yhteisöaloitteen osalta komissio on hyväksynyt kaikkiaan seitsemän ohjelmaa, joista kuuteen sisältyy maaseutuun liittyviä toimenpiteitä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on tehdä maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin muutokset, joita Agenda 2000:n yhteydessä uudistettu EY:n lainsäädäntö ja lähinnä uusi maaseudun kehittämisasetus ja rakennerahastojen yleisasetus edellyttävät. Tavoitteena on eräiden rahoitusjärjestelmän säännösten muuttaminen siten, että ne vastaavat paremmin uuden rahastokauden tarpeita. Siten tehdään mahdolliseksi täysipainoinen ohjelmatyöhön osallistuminen.

Esityksessä ehdotetaan lain rakenteen muuttamista siten, että jaottelu EU-osarahoitteisiin tukiin, ohjelmaperusteisiin tukiin

ja kansallisiin tukiin korvataan jaottelulla EU-osarahoitteisiin tukiin, joita voitaisiin rahoittaa sekä EU:n varoin että kansallisin varoin, ja yksinomaan kansallisesti rahoitettaviin tukiin. Jaottelu vastaa paremmin tukitoimenpiteiden ja niiden toimeenpanoa koskevaa jaottelua. Myös EU:n rahoittama maaseudun kehittämistoiminta on muuttunut kokonaisuudessaan ohjelmiin perustuvaksi, joten jaottelu EU-osarahoitteisiin ja ohjelmaperusteisiin tukiin ei ole enää tältäkin kannalta perusteltu.

Euroopan yhteisön rahoitus tavoitteeseen 1 sisältyviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin tulee EMOTR:n ohjausosastosta. Tavoitetta 1 koskevia yhtenäisiä ohjelma-asiakirjoja varten tulee nimettäväksi yksi hallintoviranomainen. Siltä osin tarkoituksena on säätää erillinen laki rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista, joka sisältää säännökset muun ohella ohjelma-asiakirjan hallinnoinnista, täytäntöönpanosta, seurannasta ja valvonnasta.

Tavoitteen 1 ulkopuolisiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin ja koko maata koskeviin horisontaalisiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin rahoitus tulee EMOTR:n tukiosastosta. Sen osalta maa- ja metsätalousministeriö toimisi hallinnosta vastaavana ja maksuviranomaisena ja näitä koskevat säännökset olisivat siltä osin, kuin niistä ei säädetä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain nojalla, maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa. Ohjelmatyön laajentaminen käsittämään koko maan ja kaikki toimenpiteet ehdotetaan otettavaksi huomioon säätämällä ohjelmatyötä koskevassa pykälässä laadittavista suunnitelmista, ohjelma-asiakirjoista ja toimenpideohjelmista ja niiden suhteen toimivaltaisuudesta viranomaisesta.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa tulisi säätää myös yhteisöaloitteiden hallinnoinnista siltä osin kuin ne kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön vastuulle. Maaseudun yhteisöaloitteen (LEADER) osalta suunnitelman laatimisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö.

Koska EY:n maaseudun kehittämisasetus ei enää aseta päätoimisuusvaatimuksia, ehdotetaan tuen saamisen yleisiä edellytyksiä lisäksi muutettavaksi siten, että päätoimisuusvaatimuksesta erityisenä edellytyksenä luovutaan. EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa eräiden tukimuotojen osalta edellytetään, että maatalon elinkelpoisuus

voidaan osoittaa, tila noudattaa ympäristöä, hygieniää ja eläinten hyvinvointia koskevia vähimmäisvaatimuksia ja että viljelijällä on riittävä ammattitaito ja pätevyys. Esityksessä ehdotetaan, että vastaavien edellytysten tulisi täytyä myös maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla myönnettävien tukien osalta.

Agenda 2000 -uudistukseen välittömästi liittyvien muutosten lisäksi maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin ehdotetaan tehtäväksi joitakin sellaisia muutoksia rahoitustoimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen uutta ohjelmakautta varten, ja sellaisia muutoksia, jotka ovat tulleet esiin maaseutuelinkeinojen rahoituslain notifiointimenettelyssä. Rahoitusehtojen osalta valtionlainojen kokonaiskorko ehdotetaan muutettavaksi viitekorkopohjaiseksi koroksi. Lisäksi valtiontakauksen käyttöalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että takausluottojen pääomaa saisi olla samanaikaisesti maksamatta enintään 500 miljoonan markan määrä. Eräät nykyisin kansallisista varoista rahoitettavat tuet ehdotetaan jatkossa sisällytettäväksi EU-osarahoitteisiin kehittämistoimenpiteisiin. Toisaalta eräitä nykyisin EU-osarahoitteisia kehittämistoimenpiteitä ei sisällytettäisi alueelliseen maaseudun kehittämissuunnitelmaan. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että osaa nykyisin EU-osarahoitteisista tuista voitaisiin rahoittaa tarvittaessa myös kokonaan kansallisista varoista.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtion talouteen

Ehdotetun lain mukaisia toimenpiteitä on tarkoitus rahoittaa sekä valtion talousarvion määrärahoista että maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Osaan toimenpiteistä voidaan lisäksi saada rahoitusta Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta (EMOTR). EMOTR:n ohjausosasto osallistuu vuodesta 2000 alkaen vain tavoite 1-ohjelman ja maaseudun yhteisöaloiteohjelman rahoitukseen. Muilta osin yhteisön rahoitus tapahtuu rahaston tukiosaston kautta. Maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain mukaiset toimenpiteet on rahoitettu pääosin valtion talousarvion määrärahashasta. Ainoastaan maatilojen rakennetuki eli investointituki, nuorten viljelijöiden käynnistystuki, maatilojen kirjanpitoluki

ja tuottajaryhmien tuki on myönnetty maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Maaseutuelinkeinolain nojalla myönnettyt avustukset, valtionlainat ja muu tuki korkotukilainoitusta lukuun ottamatta on myönnetty maatilatalouden kehittämisrahastosta. Korkotukilainat on myönnetty valtion talousarvion myöntövaltuuden rajoissa ja korkotuki maksettu talousarvion määrärahashasta.

Kuluvalla ohjelmakaudella 1995—1999 maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain mukaisia toimenpiteitä varauduttiin laadittujen ohjelmien perusteella rahoittamaan vuosittain keskimäärin 5,4 miljardilla markalla, josta EY:n osuutta oli 2,2 miljardia markkaa ja valtion osuutta 3,2 miljardia markkaa. Koska ohjelmat ovat toteutuneet suunniteltua suppeampina ja hitaammin, on vuoden 1999 loppuun mennessä ohjelmista aiheutunut vuosittain keskimäärin 4,1 miljardin markan menot. Tästä on EY:n osuutta ollut keskimäärin 1,5 miljardia markkaa ja valtion osuutta 2,6 miljardia markkaa. Osa kuluvan ohjelmakauden päätöksistä on pitkävaikutteisia ja niistä aiheutuu menoja myös uudella ohjelmakaudella. EY osallistuu omalta osaltaan myös näiden menojen rahoitukseen.

Maaseutuelinkeinolain mukainen tuki on myönnetty pääosin ohjelmien ulkopuolella vuotuisten määrärahojen ja myöntövaltuuksien rajoissa. Tuki on myönnetty joko avustuksena tai lainaan liittyvänä tukena, joka voi olla joko korkotukilainan korkotukea tai valtionlainan korkotuutta. Vuonna 1998 kokonaan kansallisia avustuksia myönnettiin 484 miljoonaa markkaa, valtionlainoja 271 miljoonaa markkaa ja korkotukilainoja 870 miljoonaa markkaa. Näiden yhteenlaskettu tukivaikutus oli noin 635 miljoonaa markkaa. Ehdotetussa laissa tukikohteita ei ole tarkoitus juurikaan muuttaa. Pääpaino lakia toteutettaessa on EY-osarahoitteisessa horisontaalisessa maaseudun kehittämisohjelmassa, johon sisältyy luonnonhaittakorvaus- ja ympäristötukijärjestelmät sekä alueellisessa maaseudun kehittämisohjelmassa, joka sisältää ne maaseudun kehittämistoimenpiteet, joita toteutetaan tavoite 1 alueen ulkopuolella. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnassa toteutetaan sen omia, vastaavia ohjelmia.

On ilmeistä, että pellon metsityksen tukijärjestelmää ja luopumistukijärjestelmää ei tulevalla ohjelmakaudella toteuteta osarahoitettuna. Näiden järjestelmien kuluvalla ohjelmakaudelta uudelle kaudelle ajoittuvat me-

not sisältyvät horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman piiriin. Ehdotettu lainmuutos ei estä pellonmetsitysjärjestelmän jatkamista osarahoitettuna tai kansallisenä tuki-järjestelmänä, sikäli kuin tarkoitukseen voidaan osoittaa varoja. Luopumistukijärjestelmää koskevat säädökset sisältyvät maatalousyrittäjien luopumistuesta annettuun lakiin (1293/1994).

Edellä mainittuja ohjelmia varaudutaan kaudella 2000—2006 rahoittamaan vuosittain keskimäärin 5,0 miljardilla markalla, josta EY:n osuus on 1,9 miljardia markkaa ja kansallinen julkinen rahoitusosuus 3,1 miljardia markkaa. Menot on sopeutettu EU:lta vuosittain keskimäärin saatavaan 290 miljoonan euron kokonaisrahoitukseen sekä

tavoite 1 ohjelman ja yhteisaloitteiden Suomalaiselle osoitettuun kokonaisrahoitukseen. Menojen lisäys, joka ei varsinaisesti johdu ehdotetusta laista vaan laadituista ohjelmista, kompensoi osaltaan Agenda 2000 ratkaisusta viljelijöille aiheutuvia tulonmenetyksiä. Tavoitteena on hakea EU-osarahoitusta etupainotteisesti.

Kansallisen julkisen osuuden rahoitukseen osallistuvat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lisäksi julkisina rahoittajina alueellisten maaseututoimenpiteiden osalta myös mm. kunnat ja Ahvenanmaan maakunta omaan toimivaltaansa kuuluvien ohjelmien osalta. EU-osarahoitteisten ohjelmien keskimääräiset vuosittaiset menot jakautuvat ohjelmittain seuraavasti:

	Yhteensä milj. mk	Kansallinen osuus milj. mk	EY:n osuus milj. mk
Horisontaalinen maaseudun kehittämisohjelma* (EMOTR-T)			
Luonnonhaittakorvaus	2543	1828	715
Maatalouden ympäristötuki	1440	637	803
Maatalousyrittäjien luopumistukiohj., vanha	282	172	110
Maatalouden metsätoimenpideohj., vanha	32	16	16
Yhteensä keskimäärin	4297	2653	1644
Alueellinen maaseudun kehittämisohjelma*	266	186	80
Yhteensä maaseudun kehittämisohjelmat	4563	2839	1724
Tavoite 1-ohjelmat (EMOTR-O)	334	167	167
LEADER+ -yhteisöaloite (EMOTR-O)	106	53	53
Menot yhteensä keskimäärin/v	5003	3059	1944
- josta maatilatalouden kehittämisrahastosta		33	

*Menot sisältävät myös Ahvenanmaalla toteutettavien ohjelmien menot

Luonnonhaittakorvausten maksaminen on uudella kaudella tarkoitus ulottaa koko maahan. Korvausta on tarkoitus maksaa vain pinta-alaperusteisena, kasvilajirajoitukset poistaa ja korvaustaso korottaa nykyisestä 180 euron enimmäistasosta yksikköä kohden keskimäärin 194 euroon hehtaaria kohden. Ympäristötuen osalta ohjelman piiriin tulevien tilojen määrän arvioidaan supistuvan. Korvaustasot ovat korkeampia kuin nykyisellä kaudella. Kokonaiskorvaus erityistuki mukaan lukien ei voi kuitenkaan enimmil-

länkään ylittää EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa säädettyä 600 euroa eli 3 567 markkaa hehtaaria kohden.

EU-osarahoitettavien kehittämisohjelmien ja maatilojen ja muiden yritysten tukiperusteet ja tukitasot eivät muutu niin olennaisesti nykyisestä, että sillä olisi merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia. Alueelliseen maaseudun kehittämisohjelmaan on tarkoitus sisällyttää maaseudun kehittämisohjelmien tuket sekä muuhun kuin maatalouteen suoraan yrityksille myönnettäviä tukia investointeihin

ja yrityksen käynnistämiseen ja kehittämiseen sekä tarvittaessa kauppa- ja teollisuusministeriön kautta hallinnoitava maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukijärjestelmä. Tavoite 1-ohjelmiin, joiden rahoitus tulee EMOTR:n ohjausosastosta sisältävät edellä mainittujen lisäksi myös maatilojen investointien tuki sekä nuorten viljelijöiden aloittamistuki. Ohjelmien menot painottunevat ohjelmakauden loppuvuosiin.

LEADER-yhteisöaloitteen mukaisten tukikohteiden ja ohjelman kokonais-rahoituksen ei odoteta olennaisesti muuttuvan. Ohjelman EY:n rahoitusosuus tulee uudella kaudella kokonaan EMOTR:n ohjausosastosta.

Nuorten viljelijöiden aloittamistuen menojen arvioidaan nousevan avustuksen markkamäärän noustessa ja saajien määrän lisääntyessä. Investointien tukitason arvioidaan keskimäärin säilyvän entisenä. Kun osa aiemmin kansallisesti rahoitetuista tuki-muodoista siirtyy osarahoitteisiksi säilyvät kansalliseen maatilojen, muiden yritysten ja maaseudun kehittämiseen käytetyt menot suunnilleen aiemmalla tasolla. Varsinkin maaseutuyritysten investointien tukemisessa on kuitenkin tavoitteena siirtyä nykyisestä avustuspainotteisesta tuesta lainamuotoiseen tukeen. Tällä pyritään turvaamaan maatilatalouden kehittämisrahaston toimintakyky pitkällä aikavälillä.

Ehdotetulla lailla ei ole suoranaista valtiontaloudellista vaikutusta. Myöskään takausvastuiden myöntövaltuuden nostamisen 200 miljoonasta markasta 500 miljoonaan markkaan ei arvioida käytännössä lisäävän valtion menoja.

Vaikutukset viljelijöihin ja muihin maaseudun yrittäjiin

Tukien osalta viljelijöiden tulonmuodotuksessa tärkeimpiä ovat niin sanotut CAP-tuet, luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja kansalliset tulotuet. Kuitenkin myös rakenteellisin perustein myönnettävillä tuilla on suurelle osalle viljelijöistä huomattava merkitys. Tukitoimenpiteitä ei ole tarkoitus olennaisesti muuttaa. Viljelijöiden mahdollisuudet jatkaa elinkeinonsa harjoittamista säilyvät tältä osin pääsääntöisesti ennallaan.

Metsätalouden tukitoimenpiteet on metsitystä lukuun ottamatta sisällytetty kestävä metsätalouden rahoituksesta annettuun lakiin.

Maaseutuyrityksille myönnettävän tuen

ehdot ja tukitaso on tarkoitus yhtenäistää riippumatta siitä, osallistuuko EY rahoitukseen vai onko kysymys kansallisista tukitoimista. Ehdot ja tukitaso olisivat myös mahdollisimman yhdenmukaiset riippumatta siitä, onko kysymys maatilasta, maatilalla toimivasta muusta yrityksestä vai muuten ehdotetun lain mukaisesti tukikelpoisesta yrityksestä. Huolimatta ehdotettuun maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin sisältyvästä maatilojen korotetuista rahoitustuista tukitaso investoinneissakaan ei olennaisesti eroaisi eri osissa maata.

Maaseudun yhteisöaloitteen LEADER+-ohjelmaa toteutetaan paikallisten toimintaryhmien avulla. Tavoitteena on käyttää paikallisia toimintaryhmiä myös muita alueellisia ohjelmia toteutettaessa. Tällä tavoin voidaan parhaiten käyttää hyödyksi paikallinen osaaminen ja erityistuntemus sekä antaa vastuuta paikallisille toimijoille paikkakuntansa kehittämisessä.

3.2. Ympäristövaikutukset

Ehdotus ei muuta ympäristön kannalta merkittävän suunnittelun ja päätöksenteon vastuusuhteita. Koko EY:n maaseudun kehittämisasetuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on edistää ympäristönäkökohtien huomioon ottamista eri tukitoimenpiteitä toteutettaessa. Tuettaessa tilan tuotantotoimintaa tuen myöntämisen edellytykseksi on useimmissa tukimuodoissa asetettu ympäristönsuojelua koskevien vähimmäisvaatimusten täyttyminen. Vähimmäisvaatimukset ovat kuitenkin sellaisia, että lähes kaikkien tukea hakevien viljelijöiden voidaan odottaa täyttävän ne. Tältä osin ehtojen muutokset eivät aiheuta muutosta nykyiseen käytäntöön. Tähän on osaltaan vaikuttanut se, että jo noin 90 prosenttia viljelijöistä on sitoutunut noudattamaan ympäristötuen ehtojen mukaisia hyviä viljelytapoja.

Tavoite-, maaseudun kehittämis- ja yhteisöaloiteohjelmia suunniteltaessa ja niitä toteutettaessa ympäristöä koskevat seikat otetaan huomioon läpäisyperiaatetta noudattaen. Ympäristöasiat on otettava huomioon alueita analysoitaessa ja asettaessa tavoitteita toteutettaville toimenpiteille.

Ehdotetun lain mukaisesti rahoitettavia maaseudun kehittämishankkeita on tarkoitus kohdistaa toimialoille, jotka jo sinänsä ovat tärkeitä maaseutualueiden kestävä kehitystä ajatellen. Näitä toimialoja ovat esimerkiksi

koko elintarviketuotannon ketju raaka-aineesta valmiiksi tuotteeksi, metsätalouden sekä puun mekaanisen jatkojalostuksen ja energiakäytön hankkeet, maaseutumatkailu sekä luonnontuotteiden jatkojalostus. Elin-
tarviketuotannossa tuotteiden laadun parantaminen ja luomutuotannon osuuden kasvattaminen ovat tärkeitä painopisteitä. Kylien kehittämishankkeissa, maisemanhoito- ja kulttuuriperinnön suojeluhankkeissa sekä vesivarahankkeissa ympäristönsuojelu on hankkeiden lähtökohta.

Myös maatilojen investointien tukemisessa ja nuorten viljelijöiden aloitustuessa edellytyksenä on, että maatilalla noudatetaan ympäristönsuojelun vähimmäisehtoja. Näin on kuitenkin käytännössä tehty jo nykyisessäkin tukikäytännössä. Varsinkin kotieläintuotannossa sellaisia ratkaisuja ei ole tuettu, jotka eivät ole olleet ympäristönäkökohdat huomioon ottaen hyväksyttäviä.

3.3. Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon

Kun naisten osuus maatalouden työllisestä työvoimasta vuonna 1985 oli 59 prosenttia, oli se vuonna 1996 enää 40 prosenttia. Varsinkin naisten prosentuaalinen osuuden aleneminen on ollut huolestuttava etenkin vanhemmissa ikäryhmissä.

Kaavamainen päätoimisuuden edellyttäminen ja sitä koskeva laskentatapa ovat olleet sekä nuorten viljelijöiden käynnistystuen että luopumistuen ongelmia silloin, kun tilanpitäjiksi olisi halunnut viljelijäpariskunta yhtäläisin yrittäjävastuin. Sen sijaan yksi ainoa jatkaja tilalla on ollut samassa asemassa sukupuolesta riippumatta.

EY:n maaseudun kehittämisasetus ei enää aseta päätoimisuusrajoituksia. Tämän vuoksi myöskään ehdotetussa laissa ei ole edellytetty, että tuen saajan tulisi saada koko toimeentulonsa tai edes pääasiallista toimeentuloaan maataloudesta. Tämä mahdollistaa sekä yhteisön osarahoittamissa toimenpiteissä että kansallisissa toimenpiteissä varsinkin muualta osan toimeentuloaan saavien naisten toimimisen myös tilalla yrittäjinä, mikä todennäköisesti lisää nuorten naisten osuutta maataloudessa.

EY:n maaseudun kehittämisasetus, paitsi mahdollistaa, toisaalta myös edellyttää toimenpiteitä epätasa-arvon poistamiseksi. Vaikka Suomessa erilliset naisyrittäjärenkaat eivät ole osoittautuneet erityisen suosituiksi, on naisten merkittävä osallistuminen hanke-

toimintaan ja sitä kautta oman yrityksen kehittämiseen tuonut merkittävän lisän maaseudun naisten avuksi. Sen avulla on voitu huomattavasti madaltaa yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä. Ehdotettu laki sisältää edelleen mahdollisuuden tukea sanottua toimintaa. Näin ollen naisten omaa yrittäjyyttä tukemalla vahvistetaan osaltaan tasa-arvon toteutumista maaseudulla.

3.4. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetut muutokset eivät aiheuta muutoksia ministeriöiden tai viranomaisten välisiin toimivaltasuhteisiin. Maaseudun kehittämissuunnitelmien laatiminen tapahtuu maa- ja metsätalousministeriön johdolla. Siltä osin kuin kysymys on ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista, suunnitelma laaditaan yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman toteutuksessa yhteistyö muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa tavoite 1 -ohjelman ulkopuolisilla alueilla lisääntyy. Tukien myöntämiseen ja maksamiseen liittyvän hallintomenettelyn ei odoteta vaativan merkittäviä lisäresursseja. Sen sijaan tukien valvonta lisääntyy ja tehostuu huomattavasti. Tämä osaltaan lisää valvontatehtävissä tarvittavien henkilöiden määrää. Valvontatyötä ei voi hoitaa nykyisen henkilöstön työtä tehostamalla, sillä nyt jo varsinaisia hallintotoimia joudutaan asettamaan tärkeysjärjestykseen. Esteellisyysääntöjen vuoksi tukien valmistelu-, päätöksenteko- ja maksatusprosessiin osallistuvat virkamiehet eivät tulevalle rahoituskaudella saa osallistua valvontatyöhön. Valvonnan asianmukainen hoitaminen edellyttää siten uusien virkojen perustamista.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Esityksestä on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, työministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, opetusministeriöltä, oikeusministeriöltä, Ahvenanmaan lääninhallitukselta, maatalousalan keskusjärjestöiltä, rahoituslaitoksilta, Metsätalouden kehittämisskeskus Tapiolta, metsäkeskuksilta ja työvoima- ja elinkeinokeskuksilta. Lisäksi asiasta on pyydetty lausunto maatilatalouden kehittämisrahaston

johtokunnalta ja yritystukineuvottelukunnalta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Sisäasiainministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys laiksi rakennerrahastojen kansallisesta hallinnoinnista, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella. Tämä uusi rakennerrahastojen kansallista hallinnointia koskeva lainsäädäntö on tarkoitettu toissijaisesti sovellettavaksi, jolloin hallinnonalakohtaiset säännökset ovat ensisijaisia.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä valmistellaan yritystuesta annetun lain (1136/1993) muutos. Siltä osin kuin kysymys on muiden kuin maatilayritysten tukemisesta, tuen myöntämisen ehdot on tarkoitus saattaa olennaisilta osiltaan yhdenmukaisiksi.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslaki on toimitettu EY:n komissiolle valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Vuonna 1998 siltä osin kuin kysymys on ollut maatalouden toimivien yritysten toiminnan tukemisesta ohjelmatoiminnan ulkopuolella. Myös ohjelmiin perustuvien tukien saattaminen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti saattaa vaikuttaa lain voimaan tuloon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Lain tavoitteet.* Lain 1 §:n 2 momentin 5 kohdan toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota toteutettavien toimenpiteiden työllisyysvaikutuksiin. Lain tavoitteita koskevaa pykälää ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä kyseiseen kohtaan tällä hetkellä 14 §:ään sisältyvä maaseudun kehittämiseen tarkoitettujen ohjelmaperusteisten tukien tavoitteet. Sanotun 14 §:n mukaan tukea myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota toimenpiteen tai hankkeen taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaikutuksiin sekä tasa-arvo-, ympäristö- ja työllisyysvaikutuksiin. Näistä ympäristönäkökohtien huomioiminen on mainittu jo tällä hetkellä momentin 4 kohdassa. Muutos on perusteltu sen johdosta, että ohjelmaperusteisista tuista ei esityksen mukaan enää säädettäisi omassa luvussaan.

2 §. *Lain soveltamisala.* Sekä voimassa olevan maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain että kysymyksessä olevan maaseutuelinkeinojen rahoituslain soveltamisala on lähtenyt siitä, että lakia sovelletaan toimenpiteisiin, jotka rahoitetaan lain tavoitteiden toteuttamista varten maa- ja metsätalousministeriön käyttöön annetuilla varoilla.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain soveltamisala määriteltäisiin viittaamalla EY:n maaseudun kehittämisasetukseen ja siinä säädettyihin toimenpiteisiin. Yhdenmukainen soveltamisala ei kuitenkaan rajaisi toimenpiteiden toteuttamista

vain niihin, joihin yhteisö osallistuu joko rakennerrahastojensa tai muilla varoin, vaan lakia voitaisiin soveltaa myös vastaaviin kansallisiin toimenpiteisiin. Lisäksi lakia voitaisiin soveltaa muihin kansallisiin täydentäviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin. Niitä olisivat muun muassa maanhanhinnan tukeminen ja velkajärjestelyä koskevat toimenpiteet. Myös EU:n markkinajärjestelyasetusten perusteella maksettaviin EU-osarahoitteisiin tukiin voitaisiin soveltaa ehdotettua lakia. Tällaisena tukena tulisi kyseeseen tuottajaorganisaatioiden ja -ryhmittymien toiminnan tukeminen hedelmä- ja vihanneksien yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2200/96 nojalla.

Lakiin ei enää sisältyisi erillistä lukua niin sanotuista ohjelmaperusteisista tuista, koska ne rakennepoliittiset ja maaseudun kehittämistä edistävät toimenpiteet, joiden rahoitukseen yhteisö osallistuu, tulee aina sisällyttää ohjelmaan. Myös kansallisia toimenpiteitä voidaan sisällyttää ohjelmiin. Lisäksi niitä varten voitaisiin laatia oma ohjelma. Kokonaan kansallisesti rahoitettavia rakennepoliittisia toimenpiteitä voitaisiin kuitenkin tarvittaessa edelleen toteuttaa ohjelmien ulkopuolella.

EY:n maaseudun kehittämisasetus koskee myös maatalouden varhaiseläketukea. Tuesta säädetään maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994). Pykälän 2 momentissa ehdotetaan selvyuden vuoksi säädettäväksi, että maatalouden varhaiseläketuen osalta noudatetaan, mitä maatalousyrit-

täjien luopumistuesta annetussa laissa säädetään.

Pykälän 3 momentissa olevat viittaukset muihin maaseutuelinkeinojen rahoituslain pykäliin ehdotetaan muutettaviksi siten, että ne kohdistuvat nyt ehdotettujen muutosten jälkeen oikeisiin lainkohtiin. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana viittaus Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annettuun lakiin (1057/1982), joka on nyttemmin kumottu.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan.

Hallituksen tarkoituksena on antaa Eduskunnalle esitys porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Pääsääntönä on, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitukseen sovelletaan mainittua lakia ja siinä olevia rahoituksen ehtoja. Koska luonnonhaittakorvauksen ja ympäristötuen ehdoista samoin kuin yritystoimintaan liittyvistä ja yleisistä kehittämishankkeista on tuen luonne huomioon ottaen myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen osalta tarkoituksenmukaista säätää maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa, ehdotetaan tätä koskeva säännös otettavaksi pykälän 5 momenttiin.

Pykälän 5 momentin nykyinen viittaus neuvoston asetukseen (EY) N:o 951/97 ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi, koska vastaava tukijärjestelmä sisältyy EY:n maaseudun kehittämisesetuksen artiklaan. Viittaukset lainkohtiin, joita kyseiseen tukijärjestelmään sovelletaan, ehdotetaan ajantasaistettavaksi (6 momentti).

Pykälän 7 momentti on asiasisällöltään sama kuin nykyisen lain 6 momentti.

3 §. *Määritelmät.* Lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan maaseutuyrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka harjoittaa maatilataloutta tai maatilatalouden yhteydessä pienyritystoimintaa. Määrittelystä ehdotetaan poistettavaksi pienyritystoiminta ja korvattavaksi se käsitteellä muu yritystoiminta.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa on määritely maatalous. Määrittelystä ehdotetaan poistettavaksi kalanviljely ja sisävesikalastus. Lain soveltamisalaa koskevan 2 §:n mukaan lakia ei sovelleta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvien toimenpiteiden tukemiseen eikä niihin muihin toimenpiteisiin, joita rahoitetaan kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen varoista. Tarkoituksena on, että mainittuja toimenpiteitä ei rahoiteta EMOTR:n varoista, vaan

kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä. Euroopan yhteisöjen komissio on valtiontukikäsittelyn yhteydessä katsonut, ettei tukijärjestelmä nykyisessä muodossaan täytyä niitä edellytyksiä, joita sisävesikalastusta ja kalanviljelyä varten myönnettävältä tuelta edellytetään. Sen sijaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla voitaisiin rahoittaa jatkossakin kalatalouteen liittyviä toimia kuten kalastusmatkailua ja edellytysten luomista kalastukselle muun muassa kalavesien hoitotoimin.

Pykälän 1 momentin 4 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi edellä 1 kohdan yhteydessä mainittu terminologinen muutos ja pienyritystoiminta ehdotetaan korvattavaksi käsitteellä muu yritystoiminta. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa käsitteitä eri tukijärjestelmissä sekä toisaalta helpottaa yritystuesta annetun lain soveltamista silloin, kun maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaiseen toimintaan sovelletaan yritystuesta annetun lain säännöksiä. Asiallisesti ehdotettu 4 kohdan muutos ei merkitse maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla myönnettävän tuen tai tukikelpoisten yritysten koon muuttumista.

Pykälän 9 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon ohjelmatyön laajentaminen koskemaan koko maata. Yhtenäinen ohjelma-asiakirja, yhteisöaloite-ohjelma ja maaseutuohjelma määritetään viittaamalla siihen asianomaisen EU-säädöksen kohtaan, jossa asiasta on säädetty. Uutena ohjelmatyön välineenä tulee vuonna 2000 alkavaa rahastokautta varten maaseutuohjelma, josta säädetään maaseudun kehittämisesetuksen 44 artiklassa. Sen mukaan jäsenvaltio laatii maaseudun kehittämissuunnitelman, jonka pohjalta komissio hyväksyy maaseutuohjelman.

Paikallisen toimintaryhmän määritelmä ehdotetaan otettavaksi 1 momentin 10 kohtaan. Määritelmä on tarpeen maa- ja metsätalousministeriön vastuulla olevien LEADER-yhteisöaloitteiden toimeenpanon ja muutoinkin paikallisen toimintaryhmän erityisluonteen kannalta. Lakiehdotuksen mukaan paikallisella toimintaryhmällä tarkoitetaan rekisteröityä yhdistystä, osuuskuntaa tai muuta yksityisoikeudellista yhteisöä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on toteuttaa yhteisöaloiteohjelmaa tai vastaavaa EU-osarahoitteista tai kansallista maaseudun kehittämissuunnitelmaa. Toimintaryhmä laatii toimintaansa varten oman kehittämissuunnitelman. Asiallis-

ti kysymys ei ole uusista toimijoista, koska paikalliset toimintaryhmät ovat toimineet jo ohjelmakaudella 1995—1999.

Pykälän uuteen 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi ketjuyrityksen määritelmä, joka nykyisin sisältyy valtioneuvoston päätöksen. Tarkemmat säännökset ketjuyrityksestä annettaisiin edelleen valtioneuvoston asetuksella.

5 §. *Tuen saamisen yleiset edellytykset.* Pykälässä olevia yleisiä säännöksiä tuen saamisen edellytyksistä ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa asetettujen edellytysten kanssa. EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa eräiden tukimuotojen osalta edellytetään, että maatilan taloudellisiin toimintaedellytyksiin kiinnitetään huomiota. Tilan tulee myös noudattaa ympäristöä, hygieniää ja eläinten hyvinvointia koskevia vähimmäisvaatimuksia ja viljelijällä tulee olla riittävä ammattitaito ja pätevyys. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että tukea voitaisiin myöntää sellaiselle maaseutuyritykselle, jonka taloudellinen elinkelpoisuus voidaan osoittaa. Edellytys vastaa terminologialtaan EY:n maaseudun kehittämisasetusta. EY:n maaseudun kehittämisasetus ei edellytä taloudellisen elinkelpoisuuden osoittamista muun muassa luonnonhaittakorvauksen, ympäristötuen ja metsitystuen osalta. Näiden ja eräiden tukimuotojen osalta vaatimus elinkelpoisuudesta on tarkoitettu rajata pois valtioneuvoston asetuksella. Edellä mainittujen täsmennysten lisäksi pykälän 2 momentin viittaussäännöksiä on muutettu vastaamaan laissa myöhemmin tehtyjä pykälänumeroinnin muutoksia.

Muilta osin pykälän 2 momentissa asetetut tuen myöntämisen edellytykset ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa tulisi ehdotuksen mukaan yhä investointitukien, nuorten viljelijöiden aloitustuen, ehdotuksen 3 luvun mukaisten kansallisesti rahoitettavien tukien sekä luonnonhaittakorvauksen osalta edellyttää sitä, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että yritys tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain säännökset.

EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa ei edellytetä tukikelpoiselta viljelijältä päätömisuutta. Tästä syystä 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset yhteisöläisäädäntöön tältä osin. Maaseutuelinkeinojen

rahoituslain nojalla myönnettävien tukien saaminen ei jatkossa katsottaisi edellyttävän viljelijältä päätoimisuutta.

Pykälässä on tarkoitus säilyttää valtioneuvostolle annettu valtuus säätää siitä, että maaseutuyrittäjän muusta ammatista kuin tässä laissa tarkoitettun elinkeinotoiminnan harjoittamisesta saamat tulot eivät saa olla valtioneuvoston asetuksella vahvistettavaa määrää suuremmat. Tarkoitus on, että ulkopuoliset tulot otettaisiin huomioon lähinnä asuntorahoituksessa.

8 §. *Euroopan yhteisön rahoitus.* Lain 8 §:ssä säädetään maa- ja metsätalousministeriöstä EMOTR:n maksuviranomaisena ja siihen liittyvistä tehtävistä. Pykälän 1 momentissa maa- ja metsätalousministeriölle annetaan mahdollisuus toisaalta siirtää EMOTR:n varoja muille hallinnonaloille ja 2 momentissa mahdollisuudesta ottaa vastaan Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston varoja laissa tarkoitettujen ohjelmien toteuttamiseksi. Pykälän 3 momentissa säädetään varojen tulouttamisesta.

Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä todettaisiin erikseen maa- ja metsätalousministeriön tehtävät toisaalta EMOTR:n tukiosastosta vastaavana ministeriönä ja toisaalta EMOTR:n ohjausosaston osalta kyseisen rakennerahastojen yleisasetuksen mukaisena maksuviranomaisena. Mahdollisuus EMOTR:n varojen siirtoon koskisi sekä tukiosastosta että ohjausosastosta myönnettäviä varoja. Vastavasti maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala voisi ottaa vastaan muiden maksuviranomaisina toimivien ministeriöiden hallinnonaloilta varoja käytettäväksi ohjelmatoiminnassa maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisiin tarkoituksiin. Siltä osin kuin rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista ei säädetä asiasta toisin, valtioneuvosto antaisi tarkemmat määräykset varojen siirtämisestä ja käyttämisestä. Hallinnointiin liittyvät tehtävät säilyisivät pääosin ennallaan.

Lain 8 §:n 3 momentissa säädetään EY:n varojen tulouttamisesta valtion talousarvion kautta valtiovarastoon ja suoraan maatilatalouden kehittämisrahastoon siltä osin, kuin EU:n tukiosuus on myönnetty kehittämisrahastosta. Säännös vastaa voimassa olevan maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain tulouttamista koskevaa säännöstä. Ongelmaksi kuitenkin on muodostunut rahastoon tuloutettavan osuuden määrän arvioiminen. EMOTR:n

ohjausosastosta varat on tuloutettu asianomaisten tukihakemusten perusteella yhtenä kokonaissummana, eikä tukitoimittain eriteltynä. Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tuloutus suoraan maatilatalouden kehittämisrahastoon poistettaisiin ja tuloutus tapahtuisi aina talousarvion kautta valtiovarastoon. Siltä osin kuin yhteisön osuus on kuitenkin myönnetty kehittämisrahastosta, osuutta vastaava määräraha osoitettaisiin talousarviossa kehittämisrahastoon.

EMOTR:n tukiosaston varojen yksityiskohtaisessa hallinnoinnissa noudatetaan pääsääntöisesti, mitä yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1258/99 ja sen nojalla annetuissa yhteisön sääöksissä ja määräyksissä maksajayksiköstä ja varojen hallinnoinnista säädetään. EMOTR:n tukiosastosta rahoitettujen tukijärjestelmien hallinnoinnissa on otettava huomioon, mitä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntönpäytäntöpanosta annetussa laissa ja sen nojalla on säädetty tai määrätty. Toimeenpanossa on erityisesti otettava huomioon tukiosastosta myönnettävien tukien maksaminen maksajayksikön kautta. Vain vähäisiä osia tukivaroista on hyväksytty muiden kuin maksajayksikön maksettaviksi. Maksajayksikön kokoonpanoa ei voi muuttaa ilman komission hyväksymistä.

8 a §. *Ohjelmatyö.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ohjelmatyöstä. Ehdotetun 8 a §:n mukaan tavoite 1 ja 2 -ohjelmia koskevien suunnitelmien laatimisessa, hyväksymisessä sekä ohjelma-asiakirjojen muuttamisessa maaseutuelinkeinojen rahoituslain soveltamisalaan kuuluvien toimenpiteiden osalta noudatettaisiin, mitä niistä erikseen säädetään rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista annetussa laissa. Näitä toimenpiteitä sisällytettäisiin tavoiteohjelmien toimintalinjoihin siten kuin asianomaisilla alueilla suunnittelusta vastaavat tahot ja asianomainen ministeriö yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa sopivat. Maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisia toimenpiteitä käsitellään erityisesti maakunnan yhteistyöryhmässä. Koska maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla saattaa kuitenkin olla tarpeen säätää joidenkin hallintomenetelyjen osalta eri tavalla kuin yleistä rakennerahastotoimintaa säättävässä laissa, ehdotetaan, että valtioneuvosto voisi tarvittaessa säätää tarkemmin maaseutujaostojen tehtä-

vistä maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisia toimenpiteitä toteutettaessa. Erityisesti maatilakohtaiset rakennerahastotoimenpiteet ovat sellaisia, joihin tavanomainen hankekäsittely ei sovellu.

Maaseudun kehittämistä koskevan suunnitelman laatimisesta sekä maaseutuohjelman toteuttamisesta ja seurannasta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Alueelliset suunnitelmat laadittaisiin asianomaisilla alueilla yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuisivat työvoima- ja elinkeinokeskukset, muut aluehallintoviranomaiset ja ne muut tahot, jotka olennaisella tavalla vaikuttavat kyseisen alueen ja sen elinkeinotoiminnan kehittämiseen. Tällaisia tahoja ovat muun muassa maakuntien liitot, metsäkeskukset, maaseutuyrittäjien etujärjestöt, ympäristökeskukset, neuvontajärjestöt ja alueen yksityiset rahoittajat.

Yhteensovittaminen muun alueellisen suunnittelun ja ohjelmatyön kanssa tehtäisiin maakunnan yhteistyöryhmään perustettavassa erityisessä maaseutujaostossa. Maaseutujaoston nimittäisi maakunnan yhteistyöryhmä työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosaoston esityksestä. Maaseutujaoston puheenjohtajana toimisi maaseutuosaoston osastopäällikkö. Maaseutujaosto perustettaisiin myös sellaisiin maakuntien yhteistyöryhmiin, jotka toimivat muualla kuin tavoite 1 tai 2 -alueilla. Koko maan käsittävät niin sanotut horisontaaliset maaseutus suunnitelmat laadittaisiin keskitetysti.

Jalostuksen ja markkinoinnin tuen osalta kehittämissuunnitelma laadittaisiin yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Siltä osin kuin maaseutus suunnitelmaan sisältyisi maatalouden ympäristötukitoimenpiteitä, tulisi yhteistyössä olla osallisena ympäristöministeriö ja alueen ympäristöasioista vastaavat viranomaiset ja tahot. Metsätalouden toimenpiteiden osalta erityisesti metsäkeskusten osallistuminen on oleellisen tärkeää.

Varsinaisen maaseutuohjelman toteuttamisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä työvoima- ja elinkeinokeskusten kanssa. Maaseutuohjelmatyössä tulisi asianmukaisella tavalla koko ohjelman toteuttamisen ajan ottaa huomioon alueen painopisteet ja lähtökohdat. Tältä osin työvoima- ja elinkeinokeskukset voisivat etsiä varsin vapaasti soveliaan toimintamuodon, kunhan alueellinen osallistuminen työhön varmistetaan. Kukin työvoima- ja elinkeinokeskus voisi esimerkiksi asettaa kyseiselle alueella soveltuvalla tavalla epävirallisen ohjelman seurau-

taan osallistuvan työryhmän, jonka työhön osallistuisivat myös muut yhteistyötahot ja jonka kannanotot ohjelman toimeenpanossa tulisi asianmukaisella tavalla ottaa huomioon siitä huolimatta, etteivät ne muodollisesti sitoisi varsinaista päätöksentekoa tukijärjestelmiä toimeenpantaessa. Valtioneuvosto säätäisi asetuksella tarkemmin ohjelmatoiminnasta tältä osin. Maaseutuohjelman muuttamisessa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä maaseutus suunnitelman laatimisesta säädetään.

Maaseudun yhteisöaloiteohjelmaa koskeva suunnitelma on tarkoitus laatia siten, kuin komissio yhteisöaloitetta koskevissa suunta- viivoissaan määrää. Suunnitelman laatii maa- ja metsätalousministeriö paikallisten toimintaryhmien laatimien kehittämissuunnitelmien pohjalta. Suunnitelman hyväksyisi valtioneuvosto. Sen jälkeen suunnitelma toimitetaan komissioon, joka rakennerahastojen tekee yleisasetuksen 21 artiklan 3 kohdan nojalla päätöksen yhteisöaloiteohjelmasta.

9 §. *Yleistä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että siihen yhdistetään nykyisen lain 13 §:n 2 momentissa oleva säännös lain soveltamisesta yhteisön ja kansalliseen rahoitusosuuteen sekä säännös siitä, että kansallinen rahoitusosuus voi olla sekä valtion että muun julkisyhteisön myöntämää tukea. Suunnitelmiin ja ohjelmiin voi sisältyä kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia toimenpiteitä. Tällaisia ovat kulu-neella ohjelmakaudella olleet esimerkiksi luopumistuen erät kansallisesti rahoitettavat tuet.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi myös uusi 2 momentti, jonka mukaan lain 2 luvun mukaista tukea voidaan myöntää, mikäli tuettava kehittämistoimenpide on sisällytetty Euroopan yhteisön varoista rahoitettavaan ohjelmaan. Toimenpiteen tulisi täyttää sille ohjelmassa asetetut edellytykset. Poikkeuksen muodostavat EY:n markkinajärjestely-asetusten perusteella maksettava tuki, jota voidaan myöntää myös ohjelmien ulkopuolella.

10 §. *Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan tukeminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä toimenpiteistä, joihin EY:n maaseudun kehittämisasetuksen nojalla voitaisiin myöntää tukea. Tarkemmat säännökset tuen myöntämisen perusteista annettaisiin valtioneuvoston päätöksellä.

Pykälän 1 momentin 1 kohta koskee maaseutuyritysten investointien tukemista. Sen

mukaan tukea voitaisiin myöntää maaseutuyritysten tuotannollisiin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin ja investointihankkeiden suunnittelukustannuksiin. Maatilainvestointeihin myönnettäisiin tukea asetuksen 4—7 artiklan nojalla, metsätalousinvestointeihin 30 artiklan nojalla ja muiden yritysten investointeihin 33 ja 45 artiklan nojalla.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslain 16 §:n 2 momentissa on säännös komission liittymisasiakirjan 138 ja 140 artiklan nojalla Suomelle antamasta luvasta myöntää kansallista tukea sika- ja siipikarjatalouden tuotannollisiin investointeihin sekä eräitä lisätukia siirtymäkautena, joka päättyy 31 päivänä joulukuuta 1999. Siirtymäkauden päätyessä 2 momentin säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan voitaisiin EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 8 artiklan nojalla myöntää nuorten viljelijöiden aloitustukea. Tukimuotona tämä vastaa tällä hetkellä tukea nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen.

EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 9 artiklan mukaan maatalousyrittäjien sekä muiden maatilatalous- ja metsätaloustoimintoihin sekä niiden uudistamiseen osallistuvien henkilöiden ammattitaitoa ja pätevyyttä parannetaan tukemalla ammatillista koulutusta. Asetuksen 33 ja 45 artiklan nojalla voidaan puolestaan tukea muuhun yritystoimintaan liittyvää vastaavaa koulutusta. Koulutuksen osalta ehdotetaan säädettäväksi, että tukea voidaan myöntää 9, 33 ja 45 artiklan nojalla kuitenkin niin, että tuettavan koulutuksen piiriin kuuluisi ainoastaan ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutus. Tavoiteohjelmaan 3 voi sisältyä koulutuksellisia tukia, jotka ovat osittain päällekkäisiä asetuksessa tarkoitettujen hankkeiden kanssa. Tavoiteohjelmaan 3 sisältyviä hankkeita rahoitetaan ESR:n osarahoituksella. Rajanvetoa on tarkoitus täsmentää ohjelmissa sekä tämän lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Yksityiskohtaisesti rajanveto tultaisiin ratkaisemaan aluetasolla.

EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 25—28 artiklassa ja 30 artiklassa tarkoitettua maa ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja kaupanpitämisen edellytysten parantamisen tuesta säädettäisiin pykälän 1 momentin 4 kohdassa. Vastaavat tukimuodot sisältyvät tällä hetkellä maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten paran-

tamisesta annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 951/1997 ja metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupanpitämisen edellytysten parantamisesta annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 867/90.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 29, 32, 33 ja 45 artiklan nojalla voitaisiin myöntää tukea maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistämiseksi muihin kuin momentin 1—4 kohdissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Toimenpiteet ovat pääasiassa samoja kuin nykyisen lain 13 §:ssä säädetty maaseudun alue- ja rakennekehityksen tukemista koskevat toimenpiteet. EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 33 artiklan soveltamisalan piiriin kuuluvat myös maaseutuelinkeinojen rahoituslain 18 ja 19 §:ssä tarkoitetut maaseutuyritysten kehittämistuki ja pienyritystoiminnan kehittämistuki. Tarkoituksena on, että jatkossa näitä tukijärjestelmiä rahoitettaisiin osaksi yhteisövaroin.

Pykälän 2 momentissa säädetään mahdollisuudesta myöntää EU-osarahoitteista tukea tuottajaorganisaatioiden- ja ryhmittymien toiminnan tukemiseen. Tällaista tukea olisi esimerkiksi hedelmien ja vihannesten yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2200/96 14 artiklassa säädetty tuki esihyväksytyjen tuottajaryhmittymien perustamis- ja hallintokuluihin.

Pykälän 3 momentissa säädetään mahdollisuudesta myöntää EU-osarahoitteista tukea yhteisöaloiteohjelmassa tarkoitettujen yrityshankkeiden rahoittamiseen. Valtioneuvoston antamalla asetuksella määriteltäisiin tarkemmin rahoitustuen perusteista, tuen hallinnoinnissa noudatettavasta menettelystä sekä muista tarpeellisista täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista. Ehdotus merkitsee kuluvalle rahastokaudella vakiintuneen Leader-hankkeiden rahoituksen mahdollistamista myös seuraavalla rahastokaudella.

Pykälän 4 momentissa otettaisiin huomioon varainsiirtoverovapauden säilyminen niissä tapauksissa, joissa tilanpidon aloittamiseen myönnettävä lainaan liittyvä tuki myönnetään kiinteistön tai sen osan hankintaan. Asiallisesti toimenpide vastaa tämän lain perusteella myönnettävää maan oston lainoitusta. Tämän vuoksi tuki myönnettäisiin tältä osin lainaan liittyvän tuen ehdoin.

11 §. *Luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja pellonmetsityksen tukeminen.* Pykälässä säädetään luonnonhaittakorvauksesta, ympäristötuesta ja pellonmetsityksen tukemisesta.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat muutokset EY-säädösviittausten osalta. Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat järjestelmien täytäntöönpanoa koskevat täsmennykset.

12 §. *Muut EU-osarahoitteiset tuet.* Pykälässä säädetään tuesta maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 951/97, metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 867/90, hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2200/96 ja tuottajaryhmittymistä ja niiden liitoista annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 952/97 säädettyihin tarkoituksiin. Niiden mukaan tukia saadaan myöntää maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin, tuottajaorganisaatioiden, tuottajaryhmien, niiden liittojen ja esihyväksytyjen tuottajaryhmittymien toiminnan tukemiseen sekä muihin maaseutuelinkeinojen rahoituslain soveltamisalaan kuuluviin toimenpiteisiin sen mukaan kuin Euroopan yhteisön säännöksissä säädetään tai sen toimielinten päätöksissä määrätään. Koska asetuksissa mainitut toimenpiteet on ehdotettu siirrettäväksi 10 §:ään ja muihin toimenpiteisiin tukea voitaisiin myöntää 9 ja 16 §:n nojalla, ehdotetaan pykälä tarpeettomana kumottavaksi.

13 §. *Yleiset kehittämishankkeet.* Lain 13 ja 14 §:n säännökset eivät nyky muodossaan vastaa enää lainsäädännön tarpeita. Nykyisessä 13 §:ssä on tukikelpoisuuden perusteena lueteltu eri ohjelmat, toimenpiteet ja hankkeet sen mukaisesti, miten ne rahoitetaan. Jaottelu osarahoitteisiin ja kansallisiin kehittämistoimenpiteisiin ei enää tule olemaan yhtä jyrkkä kuin kuluvalle ohjelmakaudella. Sen vuoksi ehdotetaan muuhun kuin suoraan yritystoimintaan liittyvän hanketoiminnan tukemisen perusteet sisältävän 14 §:n säännökset siirrettäväksi 13 §:ään. Tarkemmin perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Yritystoimintaa koskevista yleisistä kehittämishankkeista säädettäisiin 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja muusta kuin varsinaista yritystoimintaa koskevista yleisistä kehittämishankkeista kyseessä olevassa pykälässä.

Pykälän 1 momentin mukaan muuhun kuin maaseutuyritysten kehittämiseen voitaisiin myöntää EY:n maaseudun kehittämisasetuk-

sen 29, 32, 33 ja 45 artiklan nojalla tukea siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Yleiset kehittämishankkeet koskevat yhteisöaloitteita tai esimerkiksi kylätoimintaan liittyviä yhteishankkeita. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää, että tukea olisi ensisijaisesti myönnettävä sellaisiin toimenpiteisiin ja hankkeisiin, joiden avulla hyöty ohjautuu mahdollisimman monelle maaseutuyrittäjälle, yhteisesti maaseutuyrittäjille ja muille maaseudulla yritystoimintaa harjoittaville tai joiden vaikutus alueen hyvinvoinnin lisääntymiseen tai tasapainoiseen kehittymiseen on muutoin merkittävä.

Pykälän 2 momentin mukaan yleisissä kehittämishankkeissa samoin kuin 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuissa hankkeissa tukea voitaisiin osoittaa myös sellaisiin valtion, kunnan tai kuntayhtymän hankkeisiin, joissa hankkeen kohde jää julkisyhteisön omistukseen eikä kustannusten periminen muilta hyödynsaajilta ole tarkoituksenmukaista. Asiaisällöltään momentti on sama kuin lain 14 §:n 2 momentti.

14 §. *Paikalliset toimintaryhmät.* Pykälässä säädettäisiin paikallisten toimintaryhmien tehtävistä yhteisöaloiteohjelman laatimisessa ja täytäntöönpanossa. Paikallisten toimintaryhmien tehtäviin kuuluisivat maaseudun yhteisöaloiteohjelmaa koskevan suunnitelman valmistelu, arviointi ja seuranta, joiden perusteella yhteisöaloiteohjelmaa toteutetaan. Paikalliset toimintaryhmät on tarkoitus muodostaa siten, että niissä mahdollisimman monipuolisesti olisi edustettuna se paikallinen asiantuntemus, joka on ohjelman toteuttamisessa välttämätön. Toimintaryhmän tehtäviin ohjelmatyössä kuuluisi ohjelman toteuttamiseksi tarpeellisten hankkeiden arviointi ja hankkeiden toteuttamisen seuranta. Jokainen hankehakemus toimitettaisiin paikalliselle toimintaryhmälle, joka antaisi siitä lausuntonsa.

Työvoima- ja elinkeinokeskus tekisi hallintopäätöksen hanketoiminnan tukemisesta. Työvoima- ja elinkeinokeskus voisi poiketa paikallisen toimintaryhmän lausunnosta vain erittäin perustellusta syystä. Tällainen syy voisi olla muun muassa se, että hanke ei täytä tuen saamisen edellytyksiä tai että se ei ole komission hyväksymän yhteisöaloiteohjelman mukainen. Jos hankehakemus koskettaa merkittävästi toista hallinnonalaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen tulee pyytää ennen asian ratkaisua tarpeellinen lausunto. Yhteisöaloiteohjelmien täytäntöönpano ei

asiallisesti muuttuisi siitä, miten yhteisöaloitteita on toteutettu maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain nojalla.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi paikallisen toimintaryhmän jäsenten esteellisydestä. Esteellisuuden osalta noudatettaisiin hallintomenettelylain esteellisyys-säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkemmat säännökset paikallisten toimintaryhmien yhteisöaloitteisiin liittyvistä ja muista tehtävistä sekä paikallisten toimintaryhmien kokoonpanosta ja hyväksymisestä antaisi valtioneuvosto.

15 §. *Vesivarahankkeet.* Pykälän sanamuotoa ehdotetaan selvennettäväksi. Ehdotettu muutos perustuu osaltaan eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kannanottoihin valtion vuoden 1999 talousarvion käsittelyn yhteydessä. Valiokunta on katsonut, että ympäristötöiden varmistamiseksi kuntien ja valtion yhteistyöllä on ympäristötöiden ja niiden rahoituksen säädöspohjaa selkiytettävä joko puitelainsäädännöllä tai valtioneuvoston periaatepäätöksellä. Säännös antaisi selkeän puitteen vesivarahankkeiden eli vesihuolto- ja vesistötoimenpiteiden tukemiselle joko avustuksen muodossa tai kokonaan tai osaksi valtion työnä. Tukea osoitettaisiin valtion talousarvion rajoissa. Valtion talousarvion asianomaisen momentin päätösosaan kirjattu valtion työnä toteutettavien hankkeiden luovuttamisvaltuus ei enää olisi tarpeen maa-seutuelinkeinojen rahoituslain voimaantulon jälkeen.

Säännöksessä tarkoitetut vesihuoltotoimenpiteet ovat vedenhankinnan ja viemäroinnin edistämistä palvelevia valtion vesihuoltotöitä sekä valtion ja Euroopan yhteisön varoista avustettavia vesihuoltotoimenpiteitä. Maa-seutuelinkeinojen rahoituslaki toimisi puitesäädöksenä vesihuoltohankkeiden tukemiselle. Muilta osin vesihuoltotoimenpiteiden tukemisen säädösperusta on nykyisellään asianmukainen ja riittävä. Yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteitä avustettaessa noudetaan lakia yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta (56/1980, muut. 1376/1989, 96/1995 ja 444/1996) ja sen nojalla annettua asetusta (332/1990, muut. 97/1995). Valtion vesihuoltotöistä on annettu valtioneuvoston päätös (976/1985, muut. 889/1995).

Säännöksessä tarkoitetut vesistötoimenpiteet ovat valtion työnä toteutettavia vesistö-

töitä ja valtion ja Euroopan yhteisön varoista avustettavia vesistötoimenpiteitä. Valtion työnä toteutettavat vesistötyöt ovat tulvista tai muista luonnonolosuhteista aiheutuvan vaaran, haitan tai vahingon vähentämiseksi tarvittavia töitä sekä yleiseltä kannalta tarpeellisia vesivarojen monipuolista käyttöä ja hoitoa edistäviä hankkeita. Avustuksen myöntäminen vastaaviin tarkoituksiin tulisi kyseeseen silloin, kun tuen saajalla on toimenpiteen laajuus ja vaativuus huomioon ottaen edellytykset vastata itse hankkeen toteutuksesta. Tarvittavat yksityiskohtaisemmat säännökset tuettavasta toiminnasta sekä tuen määrästä ja ehdoista on tarkoitus sisällyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen.

3 luku. Kansallisesti rahoitettavat tuet

Koska 3 lukuun sisältyvät erityiset EU-osarahoitteiset ohjelmaperusteiset tuet eivät enää muodosta erityistä tukimuotoa, vaan kaikki EU:lta saatavat varat on käytettävä ohjelmiin, ehdotetaan 3 luvun säännökset poistettaviksi. Siltä osin kuin ohjelmista ja ohjelmiin sisältyvistä toimenpiteistä on tarpeen edelleen säätää, vastaavat säännökset on sisällytetty 1 ja 2 lukuun. Lain lukujaotusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisen kansallisia rahoitustukia koskevia säännöksiä sisältävän 4 luvun sijaan tulisi 3 luku. Tämän seurauksena ehdotetaan 4 luvun jälkeisten lukujen numerointia vastaavasti muutettavaksi.

16 §. *Yleistä.* Pykälässä ehdotetaan yleisesti säädettäväksi siitä, että 2 luvussa tarkoitettuja tukia voidaan tarvittaessa myöntää myös kokonaan kansallisista varoista. Pääperiaatteena olisi, että tuki myönnetään aina EU-osarahoitteisena silloin, kun se on mahdollista ohjelman ja käytettävissä olevien varojen rajoissa. Jos kuitenkin ohjelmaan ei ole sisällytetty sellaisia maaseudun kehittämistoimenpiteitä, joiden tukeminen joko yrityskohtaisesti, esimerkiksi maatilojen investointeina tai yritystoiminnan käynnistämisenä, taikka ohjelmatyönä ja hankkeina katsotaan tarpeelliseksi, tuki voitaisiin myöntää kokonaan kansallisista varoista. Tukikohteet olisivat samoja kuin EU-osarahoitteista tukea myönnettäessäkin.

Lain nykyisessä 16 §:n 1 ja 3 momentissa säädetyt maaseututyörytysten investointien ja investointihankkeiden suunnittelukustannusten tukeminen ehdotetaan siirrettäväksi tek-

nisin tarkistuksin esityksen 10 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

Tukea voitaisiin myöntää lain 1 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi myös kansallisiin ohjelmiin, kehittämistoimenpiteisiin ja hankkeisiin, jos niillä on valtakunnallista merkitystä tai ne toteutetaan pääosin muualla kuin EY:n osarahoittaman ohjelman soveltamisalueella taikka jos kysymys on osaamiskeskusten perustamisesta tai toimintaedellytysten turvaamisesta. Näitä osaamiskeskuksia rahoitetaan myös muiden rakennerahastojen varoin.

18 §. *Maaseutuyritysten kehittämistuki.* Pykälässä säädetään pienyritystoiminnan kehittämistuesta. Koska ehdotetussa 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi näistä tukijärjestelmistä, 18 § ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

19 §. *Pienyritystoiminnan käynnistystuki.* Pykälässä säädetään pienyritystoiminnan käynnistystuesta. Pienyritystoiminnan käynnistystuesta ehdotetaan säädettäväksi 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja tuen enimmäiskestosta säädettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella. Tämän vuoksi 19 § ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

20 §. *Pienyritystoiminnan tuen enimmäismäärä.* Pykälässä säädetään pienyritystoiminnan tuen enimmäismäärästä. Enimmäismäärä perustuu Euroopan yhteisöjen komission tiedonantoon 96/C/68/06, jossa on säännös vähämerkityksellisestä tuesta eli niin sanotusta de minimis-tuesta. Säännös on yksityiskohtaisuudessaan puitelakiin soveltumaton, ja tämän vuoksi pykälä ehdotetaan kumottavaksi ja vastaava säännös otettavaksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen.

23 §. *Toiminnan rahoitus ja tukimuodot.* Pykälässä säädetään lain toimeenpanoon ja eri toimenpiteisiin käytettävissä olevista varoista ja tukimuodoista. Tukimuodot säilyisivät pääosin ennallaan. Lain mukaisia valtiontukia ilmoitettaessa perustamissopimuksen 93 artiklan mukaisesti komissio on kiinnittänyt huomiota takauksiin mahdollisesti sisältyvään tukeen. Koska osa valtionlainoista on tarkoitus myöntää ilman vakuutta, tukijärjestelmiä toimeenpantaessa on vastaavasti myös vakuudettomuuden arvo laskettava tueksi. Sen vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusina tukimuotoina vapautus velvollisuudesta hankkia valtionlainalle vakuus, josta säädetään 24 §:ssä, ja lain 32 §:ssä tarkoitettuun valtiontakaukseen

mahdollisesti sisältyvä tuki. Tällaisia tilanteita syntyisi esimerkiksi silloin, kun rahoituksen saaminen ilman valtiontakausta olisi mahdotonta tai takauksen ehdot takausmaksujen määrän tai takaukseen sisältyvän mahdollisen riskin vuoksi katsottaisiin sisältävän tukea. Sen sijaan laina, jonka vakuus ei olisi yksinomaan valtiontakauksen varassa ja jonka ehdot noudattavat muiden kaupallisten takausten myöntäjien ehtoja, ei olisi tukea. Lisäksi vapaaehtoisiin velkajärjestelyihin sisältyviin toimenpiteisiin voi sisältyä tukea, kuten koron alentaminen ja maksuvapautus.

25 §. *Valtionlainan korko.* Pykälässä säädetään valtionlainojen myöntämisestä ja valtionlainojen korosta. Pykälän mukaan lainan kokonaiskorko määräytyy maatalouteen myönnettyjen markkinaehtoisten luottojen keskiarvon perusteella. Lainansaajan olisi maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Nykyisin vähimmäiskorko on kaksi prosenttiyksikköä. Korkoetuuden loputtua lainansaajan olisi maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa.

Koska yhteisön tukiosuuden hallinnointijärjestelmään tulee kaksi erilaista maksumenettelyä, on olennaisen tärkeää, että tuen toimeenpanossa käytettävät kansalliset järjestelmät ovat mahdollisimman yhdenmukaisia. Tämän vuoksi myös valtionlainojen ja korkotukilainojen lainoitusjärjestelmä korkoon liittyviä tukimekanismeja myöten tulisi olla mahdollisimman yhdenmukainen. Valtionlainojen ja korkotukilainojen ehtojen tulisi olla yhdenmukaisia myös sen vuoksi, ettei rahoituksen lähde vaikuttaisi siihen, onko viljelijä kiinnostunut lainamuotoisesta tuesta. Tällä tavoin voitaisiin osittain ohjata kehittämisrahoituksen varoja lainapainotteista tukea suosivaksi.

Jo nyt valtionlainan korkotasoon on vaikuttanut markkinoilla yleisesti käytettyjen korkojen keskiarvo. Korkotason muutos on tullut viiveellä. Jotta valtionlainan kokonaiskorko heijastaisi nykyistä nopeammin markkinoiden todellista korkotasoa, ehdotetaan pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että valtionlainojen korkomekanismi noudattaisi samoja periaatteita kuin pankkilainojenkin. Kokonaiskorkona käytettäisiin yleisiä vaihtuvia viitekorkoja. Viitekorkoon lisättäisiin kiinteä prosenttiyksikkömäärä eli niin sanottu marginaali. Valtioneuvosto säätäisi niistä viitekoroista, joita valtionlainoissa voi-

taisiin käyttää. Näitä olisivat lähinnä peruskorko ja euribor-korot. Samoin valtioneuvosto päättäisi kokonaiskorkoon lisättävästä kiinteästä prosenttiyksikkömäärästä. Tämä pysyisi koko laina-ajan ja olisi kaikilla lainoilla sama riippumatta korkosidonnaisuudesta. Lainaan liittyvä tuki säilyisi ennallaan.

Lainansaajan olisi edelleen maksettava lainasta viisi prosenttiyksikköä alemmaa korkoa, kunnes tuki on käytetty loppuun ja sen jälkeen kokonaiskoron suuruista korkoa.

Viitekoroista, viitekorkoon lisättävästä kiinteästä prosenttiyksikkömäärästä, korkoetuuteen ja korkovapauteen sisältyvän tuen laskemisesta, vapaavuosien ja korkovapauden enimmäismääristä samoin kuin tarvittaessa lainaan liittyvän tuen enimmäismääristä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

29 §. *Korkotukilainojen korko.* Lain 29 §:n 1 momentin mukaan luottolaitoksen korkotukilainasta perimä kokonaiskorko saa olla enintään sen koron suuruinen, jota pankki perii samanlaisiin tarkoituksiin myönnettävistä normaalikorkoisista lainoista lisätynä korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvilla ylimääräisillä kustannuksilla.

Pykälän 2 momentin mukaan lainasta maksettavan korkotuen suuruus on neljä prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin tällä hetkellä maksettava lainasta vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että korkotuen loputtua lainansaajan olisi maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa.

32 §. *Valtiontakaus.* Lain 32 §:n 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö, tai työvoima- ja elinkeinokeskus maa- ja metsätalousministeriön valtuuttamana, voi valtion puolesta antaa takauksen maaseutuyritykselle käyttöömaisuus- ja käyttöpääomaa varten myönnettyjen normaaliehtoisten sekä korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi. Koska maaseutuyrityksen määrittelyä on ehdotettu muutettavaksi, voitaisiin vastaisuudessa hankkeiden toteuttamiseen liittyvissä yrityskohtaisissa hankkeissa käyttää rahoituksen vakuutena valtiontakauksia. Sekä voimassa olevan että vahvistetun lain mukaan samanaikaisesti maksamatta olevien takausluottojen enimmäismäärä on 200 miljoonaa markkaa. Maatilojen hankkeet ovat viime vuosina kasvaneet määrältään merkittäviksi ja kerralla toteutetaan suuria

tilakohtaisia investointihankkeita, jotka usein maksavat yli miljoona markkaa. Vaikka valtiontakauksen käyttö viime vuosina on ollut suhteellisen vähäistä, on todennäköistä, että takauksen tarve lisääntyy. Tämä johtuu tuotantorakennusinvestointien suuruuden kasvamisesta ja toisaalta siitä, että luottolaitokset jättävät vakuusarvioinneissaan maatilojen tuotantorakennusten arvon joko kokonaan huomiotta tai ottavat huomioon vain vähäisen osan investoinnin ja olemassa olevien rakennusten arvosta.

Jotta vakuusvaje ei tulevana rahastokaute-na muodostaisi ongelmaa maatilojen ja muiden maaseutuyritysten tukemisessa, ehdotetaan takaisin maksamatta olevien valtiontakauksen pääoman enimmäismäärää nostettavaksi nykyisestä 200 miljoonasta markasta 500 miljoonaan markkaan. Takauksia myönnettäessä edellytettäisiin edelleen sellaista yritystoimintaa, johon takausta myönnettäessä laadittujen selvitysten mukaan ei sisältyisi merkittäviä riskitekijöitä. Takauksen myöntöperusteet säilyisivät siten ennallaan. Maaseutuelinkeinojen rahoitustuesta annettuun lakiin sisältyviä valtiontukia komissiolle ilmoitettaessa komissio on puuttunut etenkin valtiontakauksiin. Komissio ei ole hyväksynyt sitä lähtökohtaa, ettei valtiontakauksiin milloinkaan sisältyisi tukea. Vaikka takausmaksut myötäilevätkin pääosin luottolaitosten vastaaviin tarkoituksiin myöntämien takauksen provisioita, komissio katsoo, että itse valtiontakauksen myöntämistilanne voi olla sellainen, että toimenpiteen rahoitus on mahdollista ainoastaan valtiontakauksen ansiosta. Tällaisessa tilanteessa tulisi olla mahdollista arvioida takauksen arvo suhteessa siihen, ettei markkinoilta muuten saa rahoitusta.

Takausmaksujen periminen ja tilittäminen säilyisivät ennallaan. Maa- ja metsätalousministeriö voisi kuitenkin antaa asetuksella tarkempia määräyksiä menettelystä takausmaksua perittäessä.

33 §. *Takauksen ehdot.* Pykälässä säädetään poikkeuksia takauksen normaaleista vanhentumisajoista. Säännös on ollut tarpeen, koska valtion käyttäessä pääosin täytetäkauksia pantin realisoiti säännönmukaisessa vuoden vanhentumisajassa ei ole aina ollut mahdollista, mistä ilman poikkeussäännöstä seurasi tarpeettomia haastehakemuksia oikeudenkäynteihin takauksen voimassaolon turvaamiseksi. Uudessa takauksesta ja vierasvelkapanttauksista annetussa laissa (361/1999) takauksen vanhentumisaika on

kolme vuotta. Koska tavanomaisissa täytetäkaustilanteissa sanotun lain mukainen vanhentumisaika riittää, pykälässä ehdotetaan takauksen muiden ehtojen osalta viitattavaksi kyseiseen lakiin.

Takaussitoumus vanhentuu takauslain (361/1999) nojalla lisäksi kymmenen vuoden kuluttua sitoumuksen antamisesta niin kuin määräajasta velkomusasioissa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetussa asetuksessa (32/1868) säädetään. Valtiontakaukset myönnetään pitkäaikaisiin lainoihin, joiden laina-aika on pääsääntöisesti yli kymmenen vuotta. Takauksen uudistaminen tuon määräajan jälkeen aiheuttaa turhaa työtä. Tämän vuoksi on tarpeen säätää erikseen, ettei takauksen vanhentumissäännöstä sovelleta tämän lain tarkoittamiin takauksiin.

36 §. *Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely.* Lain 36 §:n 4 momentin mukaan vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisessa maksuvapautusta. Lisäksi voidaan 31 päivään joulukuuta 2001 asti myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Laina-aikaa voidaan erittäin painavasta syystä pidentää yli 30 §:n 1 momentissa säädetyn laina-ajan.

Koska liittymissopimukseen perustuvat velkaisten tilojen erityiset tukijärjestelmät eivät ole koskeneet maksulykkäyksiä, ehdotetaan, että kyseinen aikarajoitus poistetaan ja vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä käytettävät keinot arvioidaan kaikilta osin vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenteiden uudistamiseksi tarkoitettua valtion tukea koskevien yhteisön suuntaviivojen (97/C 283/02) mukaisesti.

41 §. *Valvonta.* Lain 41 §:ssä säädetään tukien valvonnasta. Pääperiaatteena on, että tuen myöntäjä valvoo, että tuki on käytetty oikein ja tukikriteerit ovat täyttyneet tukea myönnettäessä ja maksettaessa. Yhteisölainsäädäntö kuitenkin edellyttää yhteisön varojen käyttöä valvottaessa valvovan organisaation eriyttämistä varsinaisesta tuen myöntämisestä ja maksamisesta. Jotta tukijärjestelmät täyttäisivät tältäkin osin yhteisölainsäädännön velvoitteet, pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi tuen myöntäjää koskeva valvontavelvoite ja korvattavaksi se maa- ja metsätalousministeriön velvollisuus-

della järjestää asianmukainen valvonta. Ministeriön hallinnonalalla valvonta tulee järjestää sisäisin säännöksin siten, että valvonnan riippumattomuus varmistetaan. Edellä selostettu kansallinen valvonta ei kuitenkaan rajoita yhteisön toimielimiä suorittamasta suoraan yhteisölainsäädäntöön perustuvaa valvontaa. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi kuitenkin ensisijainen vastuu jalostuksen ja markkinoinnin tuen käyttöä koskevas- ta valvonnasta ja tarkastuksesta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valvonnassa apuna käytettävistä viranomaisista ja muista elimistä. Maa- ja metsätalousministeriö voi säätää asetuksella, että valvonnassa käytetään apuna työvoima- ja elinkeinokeskuksia tai muun hallinnonalan viranomaisia edellyttäen, että tehtävistä ja niiden laajuudesta sovitaan maa- ja metsätalousministeriön ja asianomaisen ministeriön välillä. Tämä voi tulla kyseeseen muun muassa jalostuksen ja markkinoinnin tuen valvonnassa, jossa käytettäisiin kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan viranomaisia.

Maa- ja metsätalousministeriö voisi ehdotuksen mukaan antaa valvontaan liittyviä asiantuntijatehtäviä myös muulle elimelle. Tällaisia valvontatehtäviä suorittavia elimiä olisivat auktorisoidut tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt. Vastuu valvonnasta kuuluisi kuitenkin aina asianomaiselle ministeriölle.

Muilta osin valvontaa koskevat säännökset säilyisivät ennallaan.

42 §. *Rakentamisen valvonta.* Pykälässä säädetään erikseen niistä valvonnoista, joita rakennushankkeiden asianmukaisen toteuttamisen varmistamiseksi on toteutettava maksatuksen ehtona. Pykälän 2 momentin mukaan tarkastukset suoritetaan rakennuttajan kustannuksella siten kuin tarkastuksista säädetään rakennuslaissa (370/1958) tai sen nojalla annetuissa säännöksissä. Tarkastuksen voi tämän lain mukaista valvontaa varten suorittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymä pätevä henkilö. Koska rakennuslaki on korvattu maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999), ehdotetaan viittaus korvattavaksi viittauksella uuteen lakiin.

44 §. *Tarkastusoikeus.* Pykälän 2 momentissa säädetään tuen saajan velvollisuudesta esittää tarkastuksessa asiakirjoja sekä muusta avustamisesta tarkastuksessa ja tarkastusoikeuden laajuudesta. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi velvollisuus esittää asiakirjojen

täsmennys, jonka mukaan asiakirjoilla tarkoitettaisiin myös automaattisen tietojen käsittelyn avulla tai muulla vastaavalla tavalla luotua ja säilytettyä vastaavaa aineistoa. Tämä on tarpeen sen johdosta, että huomattava osa viljelijöistä laatii nykyisin laskentatietoi- meen ja maatilan toiminnan suunnitteluun ja seurantaan liittyvät asiakokonaisuudet atk-järjestelmillä ilman, että niitä aina edes tulostetaan. Näissäkin tilanteissa on tarpeen, että tuen saaja on velvollinen esittämään kyseisen aineiston tarkastajalle.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että tarkastusta ei saa ilman asianomaisen suostumusta suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa asuintiloissa. Perustuslakivaliokunnan kannanotot huomioon ottaen tarkastusoikeuden kytkemistä suostumuksen antamiseen ei voida pitää kuitenkaan riittävänä. Tämän vuoksi kyseinen säännös ehdotetaan poistettavaksi.

46 §. *Tuen ja valtionlainan takaisinperiminen tuen saajalta.* Pykälässä säädetään niistä perusteista, joilla tuki voidaan määrätä perittäväksi takaisin tai valtionlaina määrätä irtisanottavaksi. Pykälän 3 momentin 5 kohdan mukaan takaisinperiminen tai irtisanominen voitaisiin toteuttaa, jos maatilalautta tai yritystoimintaa harjoittavan tukea saaneen avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai osakeyhtiön omistussuhteet muuttuvat muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta siten, että yritystä ei voida enää EU:n rakenneasetuksen 5—12 artiklan säännösten mukaan pitää tukemiskelpoisena. Koska kyseinen asetus on kumottu, ehdotetaan viittaus korvattavaksi ehdolla maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisesta tukemiskelpoisuudesta.

55 §. *Viranomaiset.* Pykälän 3 momentissa KERA Oyj tulisi korvata Finnvera Oyj:llä.

Pykälän 5 momentissa oleva viittaus 3 lukuun muutetaan viittaukseksi 2 lukuun.

64 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriö voisi säätää asetuksella säännöksiä myös tuettavien toimenpiteiden hyväksyttävistä kustannuksista, tuettavien kokonaisinvestointien enimmäismääristä, hankkeen ja toimenpiteen toteuttamisajasta sekä tuen siirtämisestä. Pykälän 3 momentin luetteloon ehdotetaan lisättäväksi myös maksamismenettely sekä määräykset lainojen ja tukien hoitoon liittyvistä tallennus-, seuranta- ja valvontajärjestelmistä.

Muutokset ovat tarpeen sen johdosta, että

yhteisön tukijärjestelmien toteuttamisessa on ilmennyt tarvetta antaa erittäin yksityiskohtaisia normeja tuettavien kustannusten ja tukien myönnön hyväksyttävän käsittelyn, maksamisen oikeellisuuden varmistamisen ja seuranta- ja valvontatietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseksi.

65 §. *Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttö.* Pykälässä säädetään tukijärjestelmistä ja muista toimenpiteistä, joihin voidaan käyttää maatilatalouden kehittämisrahaston varoja. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädetään rahastojen varojen käyttämisestä avustuksiin ja lainoihin. Nykyisen 4 kohdan mukaan rahaston varoja voidaan käyttää lain 10 §:n, 13 §:n 1 momentin 1 kohdan sekä 16—22 §:n mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin. Näistä 10, 12, 16 ja 18—21 §:ään sisältyvä tuki on ehdotettu sisällytettäväksi 10 §:n 1—4 kohtaan. Vastava muutos ehdotetaan tehtäväksi pykälän 1 momentin 4 kohtaan.

Momentin 5 kohdan mukaan rahaston varoja voidaan käyttää erityisestä syystä 13 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osarahoittamiin avustuksiin 15 §:ssä tarkoitettuja hankkeita lukuun ottamatta. Koska vastaavista toimenpiteistä on ehdotettu säädettäväksi 10 §:n 5 kohdassa, ehdotetaan vastaava muutos tehtäväksi myös tämän pykälän 1 momentin 5 kohtaan. Lisäksi erityisestä syystä rahaston varoja voitaisiin käyttää 13 sekä 16, 17, 21 ja 22 §:ssä tarkoitettuihin valtionlainoihin ja avustuksiin.

67 §. *Voimaantulo.* Voimaantulopykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan jos Euroopan yhteisön elinten päätökset ohjelmista ja valtion tuista annetaan eri ajankohtina, laki voidaan vastaavilta osin panna asetuksella voimaan eri ajankohtina.

69 §. *Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen.* Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että ennen lain voimaantuloa vireille tulevat hakemukset voidaan, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, käsitellä loppuun vanhojen säännösten mukaan ja rahoittaa kansallisin varoin. Säännös on tarpeen, koska kuluvan ohjelmakauden aikana eli ennen 1.1.2000 vireille tulleita hakemuksia ei voida EY-säännökset huomioon ottaen käsitellä uutta ohjelmakautta koskevien säännösten mukaan eikä niitä voida myöskään rahoittaa EU:n varoilla.

70 §. *Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaperusteiset tuet.* Lain 70 §:ssä säädetään erikseen niin sanottujen ohjelmaperusteisten tukien myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta sovellettavasta lainsäädännöstä. Pykälän mukaan 11—13 ja 15 §:ssä tarkoitettuihin tukiin tältä osin sovelletaan ohjelmakauden loppuun asti lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, ellei yhteisön säännöksistä muuta johdu. Koska maaseutuelinkeinojen rahoituslaki ei ole vielä tullut voimaan, kyseisinä tukina tulevat kysymykseen ainoastaan maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain mukaiset tuet. Ohjelmakauden päättymisen jälkeen ei uusia tukia enää voida myöntää. Tämän vuoksi sovellettaviksi tulevat ainoastaan maksamisessa, valvonnassa ja muussa menettelyssä noudatetut säännökset. Tätä koskeva muutos ehdotetaan tehtäväksi 70 §:ään.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä maaliskuuta 1999 annetun maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), 12 §, 13 §:n edellä oleva luvun otsikko, 17 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 18—20 §, 23, 36, 41 ja 67 §:n edellä olevien lukujen otsikoiden numerointi ja 59 §,

muutetaan 1 §:n 2 momentin 5 kohta, 2 §, 3 §:n 1 momentin 1, 3, 4, 9 ja 10 kohta, 5 §:n 2 ja 4 momentti, 8—11 ja 13—16 §, 16 §:n edellä oleva luvun otsikko, 23 §:n 2 momentti, 25 §:n 2 momentti, 29 §:n 2 momentti, 32 §:n 1 momentti, 33 §, 36 §:n 4 momentti, 41 §, 42 §:n 2 momentti, 44 §:n 2 ja 3 momentti, 46 §:n 3 momentin 5 kohta, 55 §:n 3 ja 5 momentti, 64 §:n 2 ja 3 momentti, 65 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta, 67 §:n 1 momentti, 69 §:n 1 momentti ja 70 § sekä

lisätään 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi sekä lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

5) toteutettavien toimenpiteiden taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaikutuksiin sekä tasa-arvo- ja työllisyysvaikutuksiin;

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999, jäljempänä EY:n maaseudun kehittämisasetus, tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Lisäksi lakia sovelletaan Euroopan yhteisön (EY) markkinajärjestelyasetusten perusteella maksettaviin EU-osarahoitteisiin tukiin ja kansallisiin täydentäviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin. Tämän lain tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käyttää sekä kansallisia että Euroopan yhteisön rakennerahastoista tai Euroopan unionin (EU) muista varoista osaksi tai kokonaan rahoitettavia tukijärjestelmiä.

Maatalouden varhaiseläketuen osalta on voimassa, mitä säädetään maatalousyrittäjien

luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994).

Euroopan unionin osaksi rahoittamien pelon metsitystoimenpiteiden ja muiden kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) tarkoitettujen metsätaloustoimenpiteiden osalta on voimassa, mitä säädetään mainitussa laissa ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetussa laissa (1349/1996) avustuksista, jollei tämän lain 7 §:n 1 ja 2 momentista, 8 tai 9 §:stä, 24 §:n 2 momentista, 51 §:stä tai 58 §:n 2 momentista muuta johdu. Lisäksi noudatetaan, mitä tämän lain 4 ja 8 a §:ssä, 11 §:n 1 ja 4 momentissa, 13 §:ssä, 23 §:n 1 momentissa, 41, 44, 45 ja 47 §:ssä, 55 §:n 1 ja 3 momentissa, 57 §:ssä, 64 §:n 1 ja 3 momentissa, 66 §:ssä, 69 §:n 1, 2 ja 4 momentissa sekä 70, 74 ja 75 §:ssä säädetään.

Lisäksi on voimassa, mitä säädetään uusjalkojen tukemisesta annetussa laissa (24/1981), yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa (56/1980) ja peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetussa laissa (947/1997).

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoittamisesta on voimassa, mitä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (/) säädetään. Tämän lain 11 §:ssä tarkoitettua luonnonhaittakorvausta ja ympäristötukea sekä 13 §:ssä tarkoitettua tukea yleisiin kehittämishankkeisiin voidaan kuitenkin myöntää myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoittamiseen.

Tämän lain 1—4, 6—10, 23, 41, 44—46, 49—56, 58, 63, 64, 67, 69, 74 ja 76 §:ää so-

velletään myös kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan myöntämään EY:n maaseudun kehittämisasetuksen mukaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukeen.

Tätä lakia ei sovelleta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvien toimenpiteiden tukemiseen eikä niihin muihin toimenpiteisiin, joita rahoitetaan kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen kautta.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maaseutuyrityksellä* yritystä, joka harjoittaa maatilataloutta tai maatilatalouden yhteydessä muuta yritystoimintaa;

3) *maataloudella* peltoviljelyä, karjataloutta ja muuta eläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviiljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta ja sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

4) *muulla yritystoiminnalla* sellaista muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettua luonnon jatkuvaan tuotokkyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsenensä lisäksi muita henkilöitä alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpäikkää vastavasti;

9) *yhtenäisellä ohjelma-asiakirjalla* rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999, jäljempänä rakennerahastojen yleisasetus, 19 artiklassa tarkoitettua ohjelma-asiakirjaa, *yhteisöaloiteohjelmalla* rakennerahastojen yleisasetuksen 21 artiklassa tarkoitettua ohjelma-asiakirjaa sekä *maaseutuohjelmalla* EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 44 artiklassa tarkoitettua komission hyväksymää maaseudun kehittämistä koskevaa ohjelma-asiakirjaa;

10) *paikallisella toimintaryhmällä* rekisteröityä yhdistystä, osuuskuntaa tai muuta yksityisoikeudellista yhteisöä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on toteuttaa yhteisöaloiteohjelmaa tai vastaavaa EU-osarahoitteista tai kansallista maaseudun kehittämisohjel-

maa;

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun maaseutuyritykseen voidaan rinnastaa sellainen yritys, joka toimii palvelujen tai tuotteiden jalostus-, jakelu- tai myyntiketjun osana, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

Tuen saamisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle maaseutuyritykselle, jonka taloudellinen elinkelpoisuus voidaan osoittaa ja joka edistää maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää tämän lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 3 luvussa tarkoitettujen tukien sekä 11 §:ssä tarkoitettujen luonnonhaittakorvauksen osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että yritys tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset.

Maaseutuyrittäjän muusta ammatista kuin tässä laissa tarkoitettujen elinkeinotoiminnan harjoittamisesta saamat tulot eivät saa olla valtioneuvoston asetuksella vahvistettavaa määrää suuremmat.

8 §

Euroopan yhteisön rahoitus

Maa- ja metsätalousministeriö toimii EMOTR:n tukiosaston osalta varoista vastaavana ministeriönä ja EMOTR:n ohjausosaston varoista myönnettävien varojen osalta rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1260/1999 tarkoitettuna maksuviranomaisena sekä antaa varoja myös muiden ministeriöiden hallinnonaloille rahaston rahoittamien ohjelmien täytäntöönpanoa varten riippumatta siitä, myönnettäänkö varat edellä mainitusta rahastosta valtiolle vai valtion edelleen välitettäväksi. Maa- ja metsätalousministeriö voi myös ottaa vastaan yhtenäis-

ten ohjelma-asiakirjojen tai yhteisöaloiteohjelman toteuttamiseksi EY:n muiden rakennerahastojen varoja edellä mainitun asetuksen mukaiselta asianomaiselta maksuviranomaiselta käytettäväksi tämän lain mukaisiin tarkoituksiin. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii myös yhteisön maksuosuuden hakemisesta, varojen tulouttamisesta sekä muusta tilinpidosta ja varojen tilittämisestä komissiolle. Samoin maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu tarvittavien selvitysten antaminen ja edustaminen Euroopan yhteisön toimielimissä tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä.

EU:n varat tuloutetaan valtion talousarvion kautta valtiovarastoon. Maatilatalouden kehittämiserahastosta myönnetyn osarahoituskelpoisen tuen EU:n rahoitusosuus osoitetaan talousarviossa rahastoon.

EMOTR:n tukiosaston varoja hallinnoitaessa noudatetaan, mitä yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1258/1999 ja sen nojalla annetuissa yhteisön säädöksissä ja määräyksissä maksajayksiköstä ja varojen hallinnoinnista säädetään. Mitä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1100/1994) ja sen nojalla säädetään, noudatetaan soveltuvin osin toimeenpantaessa tässä laissa tarkoitettuja tukijärjestelmiä.

8 a §

Ohjelmatyö

Tavoiteohjelmien 1 ja 2 ohjelmatyössä noudatetaan, mitä rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista erikseen säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää tarkemmin maakunnan yhteistyöryhmän maaseutujaoston tehtävistä tämän lain mukaisia toimenpiteitä toteutettaessa.

Maaseudun kehittämissuunnitelmien laatimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Jalostuksen ja markkinoinnin tuen osalta kehittämissuunnitelma laaditaan yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Maaseutusuunnitelma tulee laatia yhteistyössä muiden aluehallintoviranomaisten kanssa sekä alueella toimivien ohjelman toteuttamiseen osallistuvien tahojen kanssa. Tavoitteen 1 ulkopuoliset alueelliset maaseudun kehittämissuunnitelmat on yhteensovitettava maakunnan yhteistyöryhmässä. Maaseutuohjel-

man muuttamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä maaseutuohjelman laatimisesta säädetään.

Maaseudun yhteisöaloiteohjelmaa koskeva suunnitelma laaditaan komission antamien yhteisöaloitetta koskevien suuntaviivojen mukaan. Suunnitelmien laatimisesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Suunnitelma laaditaan paikallisten toimintaryhmien kehittämissuunnitelmien perusteella.

2 luku

EU-osarahoitteiset tuet

9 §

Yleistä

Myönnettäessä tukea Euroopan unionin osaksi rahoittamiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin, jäljempänä EU-osarahoitteinen tuki, noudatetaan tämän lain säännöksiä siltä osin kuin asiasta ei säädetä Euroopan yhteisön asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä. Lakia sovelletaan sekä yhteisön että kansalliseen rahoitusosuuteen. Kansallinen rahoitusosuus voi olla sekä valtion että muun julkisyhteisön myöntämää tukea. Ohjelmiin ja suunnitelmiin voi sisältyä myös kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia toimenpiteitä.

Tämän luvun mukaista tukea voidaan myöntää, jos tuettava kehittämistoimenpide on sisällytetty Euroopan yhteisön varoista rahoitettavaan ohjelmaan ja toimenpide täyttää ohjelmassa tai maaseudun kehittämissuunnitelmassa sille asetetut edellytykset. EY:n markkinajärjestelyasetusten perusteella EU-osarahoitteisia tukia voidaan myöntää myös ohjelmien ulkopuolella.

10 §

Maatilatalouden ja maaseudun yritystoiminnan tukeminen

EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa tarkoitetuista tuista voidaan myöntää:

1) asetuksen 4—7, 30, 33 ja 45 artiklassa tarkoitettulla tavalla tukea maaseutuyritysten tuotannollisiin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin ja investointihankkeiden suunnittelukustannuksiin;

2) asetuksen 8 artiklassa tarkoitetulla tavalla nuorten viljelijöiden aloitustukea;

3) asetuksen 9, 33 ja 45 artiklassa tarkoitetulla tavalla tukea ammatilliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen;

4) asetuksen 25—28 ja 30 artiklassa tarkoitetulla tavalla tukea maa- ja metsätalous tuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamiseen;

5) asetuksen 29, 32, 33 ja 45 artiklassa tarkoitetulla tavalla tukea maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistämiseksi muihin kuin edellä 1—4 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Edellä 1 momentissa säädettyjen tukien lisäksi EU-osarahoitteista tukea voidaan myöntää tuottajaorganisaatioiden ja -ryhmittymien toiminnan tukemiseen.

Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, EU-osarahoitteista tukea voidaan myöntää yhteisöaloiteohjelman mukaisten yrityshankkeiden rahoittamiseen.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tuki, joka kohdistuu kiinteistön tai sen osan hankintaan, myönnetään tuen enimmäismäärää lukuun ottamatta muuten samoin ehdoin kuin tämän lain perusteella kiinteistön tai sen osan hankkimista varten myönnettävä laina. Tässä momentissa tarkoitettuun tukeen sovelletaan, mitä varainsiirtoverolain 14 §:ssä (/) säädetään kiinteistön tai sen osan hankkimista varten myönnettävästä lainasta.

11 §

Luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja pellonmetsityksen tukeminen

Maatilatalouden harjoittajalle ja muulle tukeen oikeutetulle voidaan myöntää EY:n maaseudun kehittämisasetuksen:

1) 14 artiklassa tarkoitettua luonnonhaittakorvausta ja 16 artiklassa tarkoitettua ympäristörajoitteisille alueille myönnettävää korvausta;

2) 22 artiklassa tarkoitettua maatalouden ympäristötukea; sekä

3) 30 ja 31 artiklassa tarkoitettua tukea pellon metsitykseen.

Pellonmetsitykseen liittyvän varsinaisen metsitystoimenpiteen osalta tukeen oikeuteista säädetään kestävä metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa.

Luonnonhaittakorvausta ja ympäristörajoitteisille alueille myönnettävää korvausta kos-

kevan tukijärjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Luonnonhaittakorvauksen ja ympäristörajoitteisille alueille myönnettävän korvauksen enimmäismääristä ja muista yleisistä ehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ennen asetuksen antamista on kuultava ympäristöministeriötä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmat ohjeet luonnonhaittakorvausta ja ympäristörajoitteisille alueille myönnettävää korvausta koskevan tukijärjestelmän toimeenpanosta.

Maatalouden ympäristötukijärjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee maatalouden ympäristötukijärjestelmän ja sen toimeenpanon yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Maatalouden ympäristötukien yleisistä ehdoista ja enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö säätää asetuksella tarkemmat määräykset ja ohjeet maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanosta kuultuaan ympäristöministeriötä.

Pellonmetsitystä koskevan järjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Siitä, millä edellytyksillä pelto hyväksytään metsitettäväksi sekä pellon metsitykseen liittyvän metsityksen hoitopalkkion ja tulonmenetykskorvauksen enimmäismääristä sekä yleisistä ehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö säätää tarvittaessa asetuksella tarkemmat määräykset ja ohjeet tukijärjestelmän täytäntöönpanosta kuultuaan ympäristöministeriötä.

13 §

Yleiset kehittämishankkeet

Muuhun kuin maaseutuyritysten 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kehittämiseen voidaan myöntää EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 29, 32, 33 ja 45 artiklan nojalla tukea siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Edellä 1 momentissa samoin kuin 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua tukea voidaan osoittaa myös sellaisiin valtion, kunnan tai kuntayhtymän hankkeisiin, joissa hankkeen kohde jää julkisyhteisön omistukseen eikä kustannusten periminen muilta hyödynsajilta hankkeen luonteen, kustannusten suuruuden tai hyödyn ja kustannusten vaike-

an kohdentamisen vuoksi ole tarkoituksenmukaista. Tällaisissa hankkeissa tuki voi kattaa kustannukset kokonaankin.

14 §

Paikalliset toimintaryhmät

Paikallinen toimintaryhmä osallistuu yhteisöaloiteohjelman laatimiseen ja sen tehtävänä on arvioida ne hankkeet, joiden perusteella yhteisöohjelmaa toteutetaan. Paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon avustettavista hankkeista työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Työvoima- ja elinkeinokeskus päättää avustuksen myöntämisestä toimintaryhmän lausunnon perusteella. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän lausunnosta vain erittäin perustellusta syystä.

Paikallisen toimintaryhmän jäsenten esteellisydestä on voimassa, mitä hallintomenetelylain (598/1982) 19 §:ssä säädetään.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa mainituista tehtävistä ja muista paikallisen toimintaryhmän tehtävistä sekä paikallisten toimintaryhmien kokoonpanosta ja hyväksymisestä antaa valtioneuvosto.

15 §

Vesivarahankkeet

Sen lisäksi, mitä yhdyskuntien vesihuolto-toimenpiteiden avustamisesta annetussa lais-sa säädetään, vesihuoltotoimenpiteitä voidaan tukea myös toteuttamalla hanke kokonaan tai osaksi valtion työnä. Vesistötoimenpiteitä voidaan tukea toteuttamalla hanke valtion työnä tai myöntämällä sen toteuttamiseen avustusta. Valmistunut valtion työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyösopuolelle. Tällöin on sovitava myös niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Vesivarahankkeita voidaan tukea valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen puitteissa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuen edellytyksistä ja tuen enimmäismäärästä.

3 luku

Kansallisesti rahoitettavat tuet

16 §

Yleistä

Edellä 2 luvussa tarkoitettuja tukia voidaan tarvittaessa myöntää myös kokonaan kansallisista varoista. Tukea voidaan myöntää 1 §:ssä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi myös kansallisiin ohjelmiin, kehittämistoimenpiteisiin ja hankkeisiin.

4 luku

Rahoitusjärjestelmät

23 §

Toiminnan rahoitus ja tukimuodot

Tämän lain mukainen rahoitustuki voidaan myöntää avustuksena, valtionlainojen korkoetuutena, korkovapautena, lyhennysten vapaavuosina, luottolaitoksen varoista myönnettyjen lainojen korkotukena, 24 §:ssä tarkoitettuna vapautuksena velvollisuudesta hankkia lainalle vakuus samoin kuin 32 §:ssä tarkoitettuna valtiontakaukseen ja 5 luvussa tarkoitettuna velkajärjestelyihin liittyvänä tukena. Tämän lain 15 §:ssä tarkoitettu tuki voidaan myöntää myös jättämällä valtion ensin maksaman hankkeen kustannukset osaksi tai kokonaan perimättä hankkeen muilta osakkailta tai hyödynsajilta.

25 §

Valtionlainan korko

Valtionlainan kokonaiskorko on viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Korkeutuuden loputtua lainan saajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa. Viitekorosta, viitekorkoon lisättävästä kiinteästä prosenttiyksikkömäärästä, korkeutuuteen ja korkovapauteen sisältyvän

tuen laskemisesta, vapaavuosien ja korkovapauden enimmäismääristä samoin kuin tarvittaessa lainaan liittyvän tuen enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

29 §

Korkotukilainojen korko

Lainasta maksettavan korkotuen suuruus on neljä prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin maksettava lainasta vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Korkotuen loputtua lainansaajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa. Korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta ja yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakeuksen vireillä ollessa. Korkotukea ei makseta niiden lisäkustannusten osalta, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

32 §

Valtiontakaus

Maa- ja metsätalousministeriö tai työvoima- ja elinkeinokeskus maa- ja metsätalousministeriön valtuuttamana voi valtion puolesta antaa takauksen maaseutuyritykselle ja muulle tämän lain mukaan tukikelpoiselle yhteisölle käyttöomaisuutta ja käyttöpääomaa varten myönnettyjen normaaliehtoisten sekä korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisen muiden maksusuoritusten vakuudeksi. Takausluottojen pääomaa saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 500 miljoonan markan määrä. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä säädetään, milloin takaukseen sisältyy tukea ja miten sen määrä lasketaan. Lainansaajan on maksettava valtiontakauksesta maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutettava takausmaksu. Luottolaitos huolehtii maksun tilittämisestä valtiolle. Maksun suuruudesta ja sen perimisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö voi säätää asetuksella tarkempia määräyksiä menettelystä takausmaksua perittäessä.

33 §

Takauksen ehdot

Sen lisäksi, mitä edellä tässä laissa säädetään, valtiontakaukseen sovelletaan, mitä takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annettussa laissa (361/1999) säädetään takauksesta.

Tämän lain nojalla annettuun takaukseen ei sovelleta, mitä määräajasta velkomisasioissa sekä julkisesta haasteesta velkojille annettussa asetuksessa (32/1868) säädetään takauksen vanhentumisesta.

5 luku

Velkajärjestelyt

36 §

Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisessa maksuvapautusta tai lykkäystä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Laina-aikaa voidaan erittäin painavasta syystä pidentää yli 30 §:n 1 momentissa säädetyn laina-ajan.

6 luku

Erinäiset säännökset

41 §

Valvonta

Maa- ja metsätalousministeriön velvollisuutena on järjestää varojen käytön valvonta siten, että tarvittavien varojen käyttö- ja seurantatietojen avulla todetaan, ovatko tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset olleet olemassa sekä onko tuen myöntämisen ja maksamisen ehtoja noudatettu. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on kuitenkin ensisijainen vastuu jalostuksen ja markkinoinnin tuen käyttöä koskevasta valvonnasta ja tarkastuksesta.

Maa- ja metsätalousministeriö voi asetuksella säätää, että valvonnassa käytetään apuna työvoima- ja elinkeinokeskuksia tai muun hallinnonalan viranomaisia edellyttäen, että tehtävistä ja niiden laajuudesta sovitaan erikseen maa- ja metsätalousministeriön ja asianomaisen ministeriön välillä. Maa- ja metsätalousministeriö voi asetuksella antaa valvontaan liittyviä asiantuntijatehtäviä myös muille elimille.

Edellä 11 §:n 1, 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen tukien hallinnoinnissa ja valvonnassa on soveltuvin osin noudatettava, mitä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenne-
tystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä annettussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 sekä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa säädetään. Edellä sanottua ei kuitenkaan sovelleta tukiin, jotka myönnetään pellon metsitykseen liittyviin varsinaisiin metsitystoimenpiteisiin ja muihin kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettuihin metsätaloustoimenpiteisiin.

Valtioneuvosto säätää tarkemmin asetuksella muulle yritykselle kuin varsinaista maatilataloutta harjoittavalle maatilalle myönnettävän valtiontuen kertymän valvon-
nasta.

42 §

Rakentamisen valvonta

Tarkastukset suoritetaan rakennuttajan kustannuksella siten kuin tarkastuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tai sen nojalla annetuissa säännöksissä. Tarkastuksen voi tämän lain mukaista valvontaa varten suorittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymä pätevä henkilö.

44 §

Tarkastusoikeus

Tuen saaja on velvollinen korvauksetta esittämään tarkastuksia suorittaville kaikki

tarvittavat tili- ja muut asiakirjat, joilla tarkoitetaan myös automaattisen tietojen käsittelyn avulla tai muulla vastaavalla tavalla luotua tai säilytettyä vastaavaa aineistoa, sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Edellä mainituilla henkilöillä on oikeus tarkastaa valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuen saajan kotieläinrakennukset, viljelmät, tuotanto- ja jalostuslaitokset, varastot, myynti- ja markkinointitilat sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat olosuhteet. Tarkastus voi koskea sekä varsinaista tuen saajaa että tuen välittäjää.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa säätää asetuksella tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta eri viranomaisten tarkastusoikeudesta ja tarkastusten suorittamisesta.

46 §

Tuen ja valtionlainan takaisinperiminen tuen saajalta

Tuen ja valtionlainan maksaminen voidaan lakkauttaa 1 momentissa säädetyn lisäksi ja ne voidaan määrätä osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi, jos:

5) maatilataloutta tai yritystoimintaa harjoittavan tukea saaneen avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai osakeyhtiön omistussuhteet muuttuvat muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta siten, että yritystä ei voida enää tämän lain säännösten mukaan pitää tukemiskelpoisena;

55 §

Viranomaiset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluvien asioiden osalta sen esityksestä, että tämän lain mukaisissa tehtävissä käytetään apuna lääninhallituksia, alueellisia ympäristökeskuksia, metsäkeskuksia sekä muitakin kunnan viranomaisia kuin maatalousviranomaisia samoin kuin Finnvera

Oyj:tä ja alan neuvontajärjestöjä.

Edellä 2 luvussa tarkoitetun ohjelman tai hankkeen toimeenpano voidaan antaa kunnan, kuntayhtymän tai muun oikeustoimikelpoisen alueellisen toimielimen tehtäväksi siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Alueellinen toimielin vastaa valtiolle ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta sekä sitä varten myönnettyjen varojen käytöstä.

64 §

Tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriö säätää lakia ja valtioneuvoston asetusta tarkemmat asetukset tuettavien toimenpiteiden hyväksyttävistä kustannuksista, tuettavien kokonaisinvestointien enimmäismääristä, hankkeen ja toimenpiteen toteuttamisajasta, tuen siirtämisestä sekä tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, maaseutuyritysten kehittämissuunnitelmien ja velkajärjestelysopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niinkään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaat sekä määrää hakijan omakustannusosuuden velkajärjestelysuunnitelmasta ja säätää asetuksella määräykset kustannusten korvaamiseen liittyvistä menettelytavoista.

Maa- ja metsätalousministeriö voi säätää asetuksella tarkemmin tuen ja lainan hake- mis-, myöntämis- ja maksamisen menettelystä sekä lainojen ja tukien hoitoon liittyvistä tal- lensus-, seuranta- ja valvontajärjestelmistä. Edellä mainituista seikoista voi myös kaup- pa- ja teollisuusministeriö säätää asetuksella tarkempia määräyksiä siltä osin kuin on ky- symys sen hallinnonalalle kuuluvasta jalos- tuksen ja markkinoinnin tuesta.

65 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttö

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

4) tämän lain 10 §:n 1 ja 2 momentin mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin ja vastaaviin 16 §:ssä tarkoitettuihin avustuk- siin ja valtionlainoihin;

5) erityisestä syystä tämän lain 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin Euroo- pan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osa- rahoittamiin avustuksiin ja valtionlainoihin 13 §:ssä tarkoitettuihin avustuksiin sekä 16, 17, 21 ja 22 §:ssä tarkoitettuihin avustuksiin ja valtionlainoihin.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

67 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella sää- dettävänä ajankohtana. Jos Euroopan yh- teisön elinten päätökset ohjelmista ja valtion tuista annetaan eri ajankohtina, laki voidaan vastaavilta osin panna asetuksella voimaan eri ajankohtina.

69 §

Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Tämän lain voimaan tullessa maaseutuelin- keinolain ja maa- ja metsätalouden rakenne- poliittisista toimenpiteistä annetun lain nojal- la vireillä olevat asiat voidaan, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin sää- detään, käsitellä loppuun mainittujen lakien mukaisesti ja rahoittaa kansallisin varoin.

70 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaperusteiset tuet

Maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 4, 7 ja 8 luvussa tarkoitettujen EU-osarahoitteisten ohjelmape- rusteisten avustusten maksamisessa, valvon- nassa ja muissa menettelyissä noudatetaan ohjelmakauden loppuun asti tämän lain voi-

maan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei Euroopan yhteisön säännöksistä muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Laki

maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 12 päivänä maaliskuuta 1999 annetun maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), 12 §, 13 §:n edellä oleva luvun otsikko, 17 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 18—20 §, 23, 36, 41 ja 67 §:n edellä olevien lukujen otsikoiden numerointi ja 59 §,

muutetaan 1 §:n 2 momentin 5 kohta, 2 §, 3 §:n 1 momentin 1, 3, 4 ja 10 kohta, 5 §:n 2 ja 4 momentti, 8—11 ja 13—16 §, 16 §:n edellä oleva luvun otsikko, 23 §:n 2 momentti, 25 §:n 2 momentti, 29 §:n 2 momentti, 32 §:n 1 momentti, 33 §, 36 §:n 4 momentti, 41 §, 42 §:n 2 momentti, 44 §:n 2 ja 3 momentti, 46 §:n 3 momentin 5 kohta, 55 §:n 3 ja 5 momentti, 64 §:n 2 ja 3 momentti, 65 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta, 69 §:n 1 momentti ja 70 § sekä

lisätään 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi sekä lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

Vahvistettu laki

Ehdotus

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

5) toteutettavien toimenpiteiden työllisyysvaikutuksiin; sekä

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota:

5) toteutettavien toimenpiteiden *taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaikutuksiin sekä tasa-arvo- ja työllisyysvaikutuksiin*; sekä

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan toimenpiteisiin, jotka rahoitetaan tämän lain tavoitteiden toteuttamista varten maa- ja metsätalousministeriön käyttöön annetuilla varoilla.

Tätä lakia sovelletaan *Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999, jäljempänä EY:n maaseudun kehittämisasetus, tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Lisäksi lakia sovelletaan Euroopan yhteisön (EY) markkinajärjestelyasetusten perusteella maksettaviin EU-osarahoitteisiin tukiin ja kansallisiin täydentäviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin. Tämän lain tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käyttää sekä kan-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämän lain tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käyttää sekä kansallisia että Euroopan yhteisön (EY) rakennerahastoista tai Euroopan unionin (EU) muista varoista osaksi tai kokonaan rahoitettavia rakennepoliittisia, ohjelma- ja ohjelmaperusteisia ja muita maatalouden, maaseudun yritystoiminnan sekä maaseutuun tai lähialueyhteistyöhön liittyviä tukijärjestelmiä.

Euroopan unionin osaksi rahoittamien pelonmetsitystoimenpiteiden ja muiden metsätaloustoimenpiteiden osalta on voimassa, mitä säädetään kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996), *Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetussa laissa (1057/1982)* ja kiinteistön yhteisöomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetussa laissa (1349/1996) avustuksista, jollei tämän lain 7 §:n 1 ja 2 momentista, 8 §:stä, 24 §:n 2 momentista, 51 §:stä ja 58 §:n 2 momentista muuta johdu. Lisäksi noudatetaan, mitä säädetään tämän lain 4 §:ssä, 11 §:n 1 ja 4 momentissa, 13 §:ssä, 23 §:n 1 momentissa, 41, 44, 45, 47, 55 §:n 1 ja 3 momentissa, 57, 64 §:n 1 ja 3 momentissa ja 66, 69 §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 70, 74 ja 75 §:ssä.

Lisäksi on voimassa, mitä säädetään uusjakojen tukemisesta annetussa laissa (24/1981), vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa (56/1980) ja peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetussa laissa (947/1997).

Tämän lain 1—4, 6—9, 12, 23, 41, 44—46, 49—56, 58, 63—64, 67, 69, 74 ja 76 §:ää sovelletaan myös kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan myöntämään neuvoston asetuksen (EY) N:o 951/97 mukaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukeen.

sallisia että Euroopan yhteisön rakennerahastoista tai Euroopan unionin (EU) muista varoista osaksi tai kokonaan rahoitettavia tukijärjestelmiä.

Maatalouden varhaiseläketuen osalta on voimassa, mitä säädetään maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994).

Euroopan unionin osaksi rahoittamien pelon metsitystoimenpiteiden ja muiden kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa (1094/1996) tarkoitettujen metsätaloustoimenpiteiden osalta on voimassa, mitä säädetään mainitussa laissa ja kiinteistön yhteisöomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädännössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annetussa laissa (1349/1996) avustuksista, jollei tämän lain 7 §:n 1 ja 2 momentista, 8 tai 9 §:stä, 24 §:n 2 momentista, 51 §:stä ja 58 §:n 2 momentista muuta johdu. Lisäksi noudatetaan, mitä tämän lain 4 ja 8 a §:ssä, 11 §:n 1 ja 4 momentissa, 13 §:ssä, 23 §:n 1 momentissa, 41, 44, 45 ja 47 §:ssä, 55 §:n 1 ja 3 momentissa, 57, 64 §:n 1 ja 3 momentissa, 66 §:ssä, 69 §:n 1, 2 ja 4 momentissa sekä 70, 74 ja 75 §:ssä säädetään.

Lisäksi on voimassa, mitä säädetään uusjakojen tukemisesta annetussa laissa (24/1981), yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa (56/1980) ja peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetussa laissa (947/1997).

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoittamisesta on voimassa, mitä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (1) säädetään. Tämän lain 11 §:ssä tarkoitettua luonnonhaittakorvausta ja ympäristötukea sekä 13 §:ssä tarkoitettua tukea yleisiin kehittämishankkeisiin voidaan kuitenkin myöntää myös porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoittamiseen.

Tämän lain 1—4, 6—10, 23, 41, 44—46, 49—56, 58, 63, 64, 67, 69, 74 ja 76 §:ää sovelletaan myös kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan myöntämään EY:n maaseudun kehittämisasetuksen mukaiseen maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tukeen.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tätä lakia ei sovelleta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvien toimenpiteiden tukemiseen eikä niihin muihin toimenpiteisiin, joita rahoitetaan kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen kautta.

Tätä lakia ei sovelleta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvien toimenpiteiden tukemiseen eikä niihin muihin toimenpiteisiin, joita rahoitetaan kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen kautta.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maaseutuyrityksellä* yritystä, joka harjoittaa maatilataloutta tai maatilatalouden yhteydessä pienyritystoimintaa;

1) *maaseutuyrityksellä* yritystä, joka harjoittaa maatilataloutta tai maatilatalouden yhteydessä *muuta yritystoimintaa*;

3) *maataloudella* peltoviljelyä, karjataloutta ja muuta eläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, porotaloutta, *kalanviljelyä*, mehiläistaloutta, *sisävesikalastusta*, ammattimaista metsästystä, ammattimaista marjastusta ja sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

3) *maataloudella* peltoviljelyä, karjataloutta ja muuta eläinten pitoa, kasvihuonetuotantoa, puutarha- ja taimitarhaviljelyä, turkistarhausta, hevostaloutta, porotaloutta, mehiläistaloutta, ammattimaista metsästystä, marjastusta ja sienestystä taikka muuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitettujen tuotteiden tuotantotoimintaa;

4) *pienyritystoiminnalla* muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettua luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti;

4) *muulla yritystoiminnalla sellaista* muuta kuin 2 kohdassa tarkoitettua luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti;

9) *ohjelma-asiakirjalla* Euroopan yhteisön komission hyväksymää Suomea koskevaa ohjelma-asiakirjaa, jonka nojalla toteutetaan kumppanuusperiaatteen mukaisesti sovittuja tavoitteita, tai kansallista ohjelma-asiakirjaa, jonka nojalla toteutetaan kansallisia kehittämishankkeita tai -toimenpiteitä; sekä

9) *yhtenäisellä ohjelma-asiakirjalla rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999, jäljempänä rakennerahastojen yleisasetus, 19 artiklassa tarkoitettua ohjelma-asiakirjaa, yhteisöaloiteohjelmalla rakennerahastojen yleisasetuksen 21 artiklassa tarkoitettua ohjelma-asiakirjaa sekä maaseutuohjelmalla EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 44 artiklassa tarkoitettua komission hyväksymää maaseudun kehittämistä koskevaa ohjelma-asiakirjaa;*

10) *toimenpidesuunnitelmalla* tuen hakijan laatimaa kirjallista suunnitelmaa, jonka mukaisesti on tarkoitus toteuttaa ohjelma-asiakirjassa tai yhteisön toimenpiteissä asetettuja tavoitteita.

10) *paikallisella toimintaryhmällä* rekisteröityä yhdistystä, osuuskuntaa tai muuta yksityisoikeudellista yhteisöä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on toteuttaa yhteisöaloiteohjelmaa tai vastaavaa EU-osarahoitteista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tai kansallista maaseudun kehittämisohjelmaa;

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun maaseutuyritykseen voidaan rinnastaa sellainen yritys, joka toimii palvelujen tai tuotteiden jalostus-, jakelu- tai myyntiketjun osana, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

5 §

Tuen saamisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää sellaiselle maaseutuyritykselle, jolla katsotaan olevan edellytykset kannattavaan toimintaan ja joka edistää maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää tämän lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on 10 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa ja 4 luvussa tarkoitettujen tukien sekä 11 §:ssä tarkoitetun luonnonhaittakorvauksen osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että yritys tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset.

Tukea voidaan myöntää sellaiselle maaseutuyritykselle, jonka taloudellinen elinkelpoisuus voidaan osoittaa ja joka edistää maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää tämän lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on 10 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 3 luvussa tarkoitettujen tukien sekä 11 §:ssä tarkoitetun luonnonhaittakorvauksen osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu maaseutuyrityksen sijaintipaikalla tai sellaisella etäisyydellä siitä, että yritys tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen muun muassa eläinsuojelulain (247/1996) säännökset.

Valtioneuvosto voi päättää, että muun kuin maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 950/97, jäljempänä EY:n rakenneasetus, 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen viljelijän muusta ammatista kuin tässä laissa tarkoitettujen elinkeinotoiminnan harjoittamisesta saamat tulot eivät saa olla valtioneuvoston päätöksellä vahvistettavaa määrää suuremmat.

Maaseutuyrittäjän muusta ammatista kuin tässä laissa tarkoitettujen elinkeinotoiminnan harjoittamisesta saamat tulot eivät saa olla valtioneuvoston asetuksella vahvistettavaa määrää suuremmat.

8 §

Euroopan yhteisön rahoitus

Maa- ja metsätalousministeriö toimii Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston varoista myönnettävien varojen hallinnoinnista vastaavana ministeriönä (rahastovastuuministeriö) ja antaa varoja myös muiden mi-

Maa- ja metsätalousministeriö toimii EMOTR:n tukiosaston osalta varoista vastaavana ministeriönä ja EMOTR:n ohjausosaston varoista myönnettävien varojen osalta rakennerahastoja koskevista yleisistä sään-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nisteriöiden hallinnonaloille rahaston rahoittamien ohjelmien täytäntöönpanoa varten riippumatta siitä, myönnetäänkö varat edellä mainitusta rahastosta valtiolle vai valtion edelleen välitettäväksi. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii myös yhteisön mak-suosuuden hakemisesta, varojen *valtion talousarvioon tai maatilatalouden kehittämisra-hastoon* tulouttamisesta sekä varojen muusta tilinpidosta ja varojen tilittämisestä komissi-*olle*. Samoin maa- ja metsätalousministe-riölle kuuluu tarvittavien selvitysten antami-nen sekä edustaminen Euroopan yhteisön toimielimissä tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä.

Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroop-an sosiaalirahastosta Suomelle myönnettyjen varojen hallinnoinnista vastaavat ministe-riöt antavat maa- ja metsätalousministeriölle varat tässä laissa tarkoitettujen ohjelmien to-teuttamiseen.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausra-hastosta tämän lain mukaiseen tukeen myön-*nettävät* varat tuloutetaan pääsääntöisesti valtion talousarvion kautta valtiovarastoon. Varat, jotka muutoin tulisi tulouttaa valtion talousarvion kautta valtiovarastoon, voidaan tulouttaa maatilatalouden kehittämisrahas-toon, jos ne saadaan 13 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun, maatilatalouden ke-hittämisrahastosta myönnetyn tuen perusteel-la. Rahaston ohjausosastosta 10 §:ssä tarkoi-tettuihin tukiin saatavat varat tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon, jollei kysymys ole korkotukilainan korkotukena myönnettävästä tuesta.

nöksistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1260/99 tarkoitettuna maksuviran-omaisena sekä antaa varoja myös muiden ministeriöiden hallinnonaloille rahaston ra-hoittamien ohjelmien täytäntöönpanoa varten riippumatta siitä, myönnetäänkö varat edellä mainitusta rahastosta valtiolle vai valtion edelleen välitettäväksi. Maa- ja metsätalous-ministeriö voi myös ottaa vastaan yhtenäis-ten ohjelma-asiakirjojen tai yhteisöaloiteoh-jelman toteuttamiseksi EY:n muiden raken-nerahastojen varoja edellä mainitun asetuk-sen mukaiselta asianomaiselta maksuvi-ranomaiselta käytettäväksi tämän lain mu-kaisiin tarkoituksiin. Maa- ja metsätalousmi-nisteriö huolehtii myös yhteisön mak-suosuuden hakemisesta, varojen tulouttami-sesta sekä muusta tilinpidosta ja varojen ti-littämisestä komissiolle. Samoin maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu tarvittavien selvitysten antaminen ja edustaminen Euroop-pan yhteisön toimielimissä tässä laissa tar-koitettuja asioita käsiteltäessä.

EU:n varat tuloutetaan valtion talousarvion kautta valtiovarastoon. Maatilatalouden ke-hittämisrahastosta myönnetyn osarahoituskel-poisen tuen EU:n rahoitusosuus osoitetaan talousarviossa rahastoon.

EMOTR:n tukiosaston varoja hallinnoita-essa noudatetaan, mitä yhteisen maatalous-politiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1258/1999 ja sen no-jalla annetuissa yhteisön säädöksissä ja mää-räyksissä maksajajyksiköstä ja varojen hallin-noinnista säädetään. Mitä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa (1100/1994) ja sen nojalla säädetään, noudatetaan soveltuvin osin toi-meenpantaessa tässä laissa tarkoitettuja tuki-järjestelmiä.

8 a §

Ohjelmatyö

Tavoiteohjelmien 1 ja 2 ohjelmatyössä noudatetaan, mitä rakennerahastojen kansal-lisesta hallinnoinnista erikseen säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää tarkemmin maakunnan yhteistyöryhmän maaseutujaoston tehtävistä tämän lain mukaisia toimenpiteitä toteutettaessa.

Maaseudun kehittämissuunnitelmien laadimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Jalostuksen ja markkinoinnin tuen osalta kehittämissuunnitelma laaditaan yhteistyössä kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Maaseutusuunnitelma tulee laatia yhteistyössä muiden aluehallintoviranomaisten kanssa sekä alueella toimivien ohjelman toteuttamiseen osallistuvien tahojen kanssa. Tavoitteen 1 ulkopuoliset alueelliset maaseudun kehittämissuunnitelmat on yhteensovittettava maakunnan yhteistyöryhmässä. Maaseutuohjelman muuttamisessa noudatetaan soveltuvien osin, mitä maaseutuohjelman laatimisesta säädetään.

Maaseudun yhteisöaloiteohjelmaa koskeva suunnitelma laaditaan komission antamien yhteisöaloitetta koskevien suuntaviivojen mukaan. Suunnitelman laatimisesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Suunnitelma laaditaan paikallisten toimintaryhmien kehittämissuunnitelmien perusteella.

2 luku

EU-osarahoitteiset tuet

9 §

Yleistä

Euroopan unionin osaksi rahoittamaa tukea, jäljempänä EU-osarahoitteinen tuki, myönnettäessä noudatetaan tämän lain säännöksiä siltä osin kuin asiasta ei ole säädetty Euroopan yhteisön asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä.

2 luku

EU-osarahoitteiset tuet

9 §

Yleistä

Myönnettäessä tukea Euroopan unionin osaksi rahoittamiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin, jäljempänä EU-osarahoitteinen tuki, noudatetaan tämän lain säännöksiä siltä osin kuin asiasta ei säädetä Euroopan yhteisön asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä. Lakia sovelletaan sekä yhteisön että kansalliseen rahoitusosuuteen. Kansallinen rahoitusosuus voi olla sekä valtion että muun julkisyhteisön myöntämää tukea. Ohjelmiin ja suunnitelmiin voi sisältyä myös kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia toimenpiteitä.

Tämän luvun mukaista tukea voidaan myöntää, mikäli tuettava kehittämis-toimenpi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

de on sisällytetty Euroopan yhteisön varoista rahoitettavaan ohjelmaan ja toimenpide täyttää ohjelmassa tai maaseudun kehittämissuunnitelmassa sille asetetut edellytykset. EY:n markkinajärjestelyasetusten perusteella EU-osarahoitteisia tukia voidaan myöntää myös ohjelmien ulkopuolella.

10 §

Maaseutuyritysten tukeminen

EY:n rakenneasetuksessa tarkoitetuista tuista voidaan myöntää:

1) tukea maaseutuyritysten ja niiden yhteenliittymien investointeihin;

2) tukea nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen;

3) lisätukea nuorten viljelijöiden maaseutuyritysten investointeihin;

4) tukea maaseutuyritysten yhteisinvestointeihin; sekä

5) kirjanpitoavustusta, yhteenliittymän aloittamistukea, tukea aikuiskoulutukseen sekä tukea maaseutuyrityksiä koskeviin neuvontapalveluihin.

10 §

Maatilatalouden ja maaseudun yritystoiminnan tukeminen

EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa tarkoitetuista tuista voidaan myöntää:

1) asetuksen 4—7, 30, 33 ja 45 artiklassa tarkoitetulla tavalla tukea maaseutuyritysten tuotannollisiin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin ja investointihankkeiden suunnittelukustannuksiin;

2) asetuksen 8 artiklassa tarkoitetulla tavalla nuorten viljelijöiden aloitustukea;

3) asetuksen 9, 33 ja 45 artiklassa tarkoitetulla tavalla tukea ammatilliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen;

4) asetuksen 25—28 ja 30 artiklassa tarkoitetulla tavalla tukea maa- ja metsätaloustuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamiseen;

5) asetuksen 29, 32, 33 ja 45 artiklassa tarkoitetulla tavalla tukea maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistämiseksi muihin kuin edellä 1—4 kohdissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Edellä 1 momentissa säädettyjen tukien lisäksi EU-osarahoitteista tukea voidaan myöntää tuottajaorganisaatioiden ja -ryhmittymien toiminnan tukemiseen.

Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, EU-osarahoitteista tukea voidaan myöntää yhteisöaloiteohjelman mukaisten yrityshankkeiden rahoittamiseen.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tuki, joka kohdistuu kiinteistön tai sen osan hankintaan, myönnetään tuen enimmäismää-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja metsätaloustoimenpiteiden tukeminen

Maatilatalouden harjoittajalle ja muulle tukeen oikeutetulle voidaan myöntää EY:n rakenneasetuksen mukaista luonnonhaittakorvausta, ympäristönsuojelun ja maaseutu-ympäristön hoidon vaatimusten kanssa so-pusointuisista maatalouden tuotanto-menetelmistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2078/92 mukaista maatalouden ympäristötukea sekä maatalouden metsitystoimenpiteitä koskevasta yhteisön tukijärjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 tarkoitettua tukea pellon metsitykseen ja muihin metsätaloustoimenpiteisiin. Pellonmetsitykseen liittyvän varsinaisen metsitystoimenpiteen ja muiden metsätaloustoimenpiteiden osalta tukeen oikeutetuista säädetään kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa ja Lapin vaaja-uoittoisten metsien kunnostamisesta annetussa laissa.

Luonnonhaittakorvauksen enimmäismääristä ja muista yleisistä ehdoista päättää valtioneuvosto, ympäristöasioiden osalta kuitenkin kuultuaan ensin ympäristöministeriötä.

Maatalouden ympäristötukijärjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee myös mainitussa asetuksessa

11 §

Luonnonhaittakorvaus, ympäristötuki ja pellonmetsityksen tukeminen

Maatilatalouden harjoittajalle ja muulle tukeen oikeutetulle voidaan myöntää EY:n maaseudun kehittämisasetuksen:

1) 14 artiklassa tarkoitettua luonnonhaittakorvausta ja 16 artiklassa tarkoitettua ympäristörajoitteisille alueille myönnettävää korvausta;

2) 22 artiklassa tarkoitettua maatalouden ympäristötukea; sekä

3) 30 ja 31 artiklassa tarkoitettua tukea pellon metsitykseen.

Pellonmetsitykseen liittyvän varsinaisen metsitystoimenpiteen osalta tukeen oikeutetuista säädetään kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa.

Luonnonhaittakorvausta ja ympäristörajoitteisille alueille myönnettävää korvausta koskevan tukijärjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Luonnonhaittakorvauksen ja ympäristörajoitteisille alueille myönnettävän korvauksen enimmäismääristä ja muista yleisistä ehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ennen asetuksen antamista on kuultava ympäristöministeriötä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmat ohjeet luonnonhaittakorvausta ja ympäristörajoitteisille alueille myönnettävää korvausta koskevan tukijärjestelmän toimeenpanosta.

Maatalouden ympäristötukijärjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee maatalouden ympäristötuki-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkoitettut maatalouden ympäristöohjelmat ja niiden toimeenpanon yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Maatalouden ympäristötukien yleisistä ehdoista ja enimmäistukimääristä päättää valtioneuvosto. Tarkemmat määräykset ja ohjeet maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanosta antaa maa- ja metsätalousministeriö kuultuaan ympäristöministeriötä.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 tarkoitettun ohjelman laatii maa- ja metsätalousministeriö. Siitä, millä edellytyksillä pelto hyväksytään metsitettäväksi sekä pellon metsitykseen liittyvän metsityksen hoitopalkkion ja tulonmenetyskorvauksen enimmäismääristä sekä yleisistä ehdoista päättää valtioneuvosto. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet tukijärjestelmän täytäntöönpanosta kuultuaan ympäristöministeriötä.

järjestelmän ja sen toimeenpanon yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Maatalouden ympäristötukien yleisistä ehdoista ja enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö säätää asetuksella tarkemmat määräykset ja ohjeet maatalouden ympäristötukijärjestelmän toimeenpanosta kuultuaan ympäristöministeriötä.

Pellonmetsitystä koskevan järjestelmän täytäntöönpanosta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Siitä, millä edellytyksillä pelto hyväksytään metsitettäväksi sekä pellon metsitykseen liittyvän metsityksen hoitopalkkion ja tulonmenetyskorvauksen enimmäismääristä sekä yleisistä ehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö säätää tarvittaessa asetuksella tarkemmat määräykset ja ohjeet tukijärjestelmän täytäntöönpanosta kuultuaan ympäristöministeriötä.

12 §

12 §

*Muut EU-osarahoitteiset tuet**(kumotaan)*

Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 951/97, metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 867/90, hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2200/96 ja tuottajaryhmittymistä ja niiden liitoista annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 952/97 tarkoitettuja tukia saadaan myöntää:

1) maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin;

2) tuottajaorganisaatioiden, tuottajaryhmi- en, niiden liittojen ja esihyväksytyjen tuottajaryhmittymien toiminnan tukemiseen; sekä

3) muihin tämän lain soveltamisalaan kuuluihin toimenpiteisiin sen mukaan kuin Euroopan yhteisön säännöksissä säädetään tai sen toimielinten päätöksissä määrätään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

Maaseudun alue- ja rakennekehityksen tukeminen

Edellä tässä laissa säädetyn lisäksi tukea voidaan myöntää 1 §:ssä mainittuja tavoitteita toteuttaviin seuraaviin tarkoituksiin:

1) kansalliset ohjelmat, kehittämistoimenpiteet ja hankkeet;

2) Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoista osarahoitettujen tavoitteiden tai yhteisöaloitteiden mukaisiin ohjelmiin sisältyvät toimenpiteet ja hankkeet; sekä

3) muut kansallisista varoista ja Euroopan yhteisön rakennerahastojen varoista osaksi rahoitettavat toimenpiteet ja hankkeet.

Lakia sovelletaan sekä yhteisön että kansalliseen julkiseen rahoitusosuuteen, jollei EY:n säädöksistä tai niiden nojalla annetuista päätöksistä muuta johdu. Kansallinen rahoitusosuus voi olla sekä valtion että muun julkisyhteisön myöntämää tukea.

Valtioneuvosto voi päättää tarkemmin tuettavien toimenpiteiden hyväksyttävistä kustannuksista.

14 §

Tuen kohteet

Tämän luvun mukaista tukea on ensisijaisesti myönnettävä sellaisiin toimenpiteisiin ja hankkeisiin, joiden avulla hyöty ohjautuu mahdollisimman monelle maaseutuyrittäjälle, yhteisesti maaseutuyrittäjille ja muille maaseudulla yritystoimintaa harjoittaville tai joiden vaikutus alueen hyvinvoinnin lisääntymiseen tai tasapainoiseen kehittymiseen on muutoin merkittävä. Tukea voidaan myöntää myös yrityskohtaisiin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Tukea myönnettäessä on kiinnitettävä huomiota toimenpiteen tai hankkeen taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaikutuksiin sekä tasa-arvo-, ym-

13 §

Yleiset kehittämishankkeet

Muuhun kuin maaseutuyritysten 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kehittämiseen voidaan myöntää EY:n maaseudun kehittämisasetuksen 29, 32, 33 ja 45 artiklan nojalla tukea siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Edellä 1 momentissa samoin kuin 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua tukea voidaan osoittaa myös sellaisiin valtion, kunnan tai kuntayhtymän hankkeisiin, joissa hankkeen kohde jää julkisyhteisön omistukseen eikä kustannusten periminen muilta hyödynsajilta hankkeen luonteeseen, kustannusten suuruuden tai hyödyn ja kustannusten vaikean kohdentamisen vuoksi ole tarkoituksenmukaista. Tällaisissa hankkeissa tuki voi kattaa kustannukset kokonaankin.

14 §

Paikalliset toimintaryhmät

Paikallinen toimintaryhmä osallistuu yhteisöaloiteohjelman laatimiseen ja sen tehtävänä on arvioida ne hankkeet, joiden perusteella yhteisöohjelmaa toteutetaan. Paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon avustettavista hankkeista työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Työvoima- ja elinkeinokeskus päättää avustuksen myöntämisestä toimintaryhmän lausunnon perusteella. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi poiketa paikallisen toimintaryhmän lausunnosta vain erittäin perustellusta syystä.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

päristö- ja työllisyysvaikutuksiin.

Tässä luvussa tarkoitettua tukea voidaan osoittaa myös sellaisiin valtion, kunnan tai kuntayhtymän hankkeisiin, joissa hankkeen kohde jää julkisyhteisön omistukseen eikä kustannusten periminen muilta hyödynsaajilta hankkeen luonteen, kustannusten suuruuden tai hyödyn ja kustannusten vaikean kohdentamisen vuoksi ole tarkoituksenmukaista. Tällaisissa hankkeissa tuki voi kattaa kustannukset kokonaankin.

15 §

Vesivarahankkeet

Sen lisäksi, mitä yhdyskuntien vesihuolto-toimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa on säädetty, tukea voidaan myöntää valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa myös valtion vesihuoltotöiden ja vesistötoimenpiteiden toteuttamiseen. Valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyösapuolelle. Tällöin on sovittava myös niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Valtioneuvosto päättää tarkemmin tuen myöntämisen edellytyksistä ja myönnettävän tuen enimmäismäärästä.

4 luku

Maaseudun kehittämiseen tarkoitetut ohjelmaperusteiset ja muut tuet

16 §

Maaseutuyritysten investointien tukeminen

Maaseutuyritysten tuotannollisiin investointeihin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin

15 §

Vesivarahankkeet

Sen lisäksi, mitä yhdyskuntien vesihuolto-toimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa säädetään, vesihuoltotoimenpiteitä voidaan tukea myös toteuttamalla hanke kokonaan tai osaksi valtion työnä. Vesistötoimenpiteitä voidaan tukea toteuttamalla hanke valtion työnä tai myöntämällä sen toteuttamiseen avustusta. Valmistunut valtion työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyösapuolelle. Tällöin on sovittava myös niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Vesivarahankkeita voidaan tukea valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen puitteissa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tuen edellytyksistä ja tuen enimmäismäärästä.

3 luku

Kansallisesti rahoitettavat tuet

16 §

Yleistä

Edellä 2 luvussa tarkoitettuja tukia voidaan tarvittaessa myöntää myös kokonaan kansal-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin voidaan myöntää tukea siten kuin EY:n rakenneasetuksen 12 artiklassa säädetään, ja muutoin sikäli kuin Euroopan yhteisön lain-säädännössä jäsenvaltion oikeutta tuen myöntämiseen ei ole rajoitettu.

Lisäksi tukea voidaan myöntää sika- ja siipikarjatalouteen ja kananmunantuotantoon siirtymä kautena 31 päivään joulukuuta 1999 saakka siten kuin Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen liittyvissä asiakirjassa (liittymisasiakirja), on sovitettu sekä lisätukea siten kuin EY:n rakenneasetuksen 12 artiklassa säädetään tai komission päätöksessä määrätään.

Investointihankkeiden suunnittelukustannuksiin voidaan myöntää avustusta rakennus- ja investointikustannusten tuen lisäksi.

lisistä varoista. Tukea voidaan myöntää 1 §:ssä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi myös kansallisiin ohjelmiin, kehittämistoimenpiteisiin ja hankkeisiin.

18 §

18 §

Maaseutuyritysten kehittämistuki

(kumotaan)

Maaseutuyrityksen kehittämiseen voidaan myöntää tukea tuotteiden, tuotantomenetelmien, markkinoinnin, yrityksen johtamisen ja ympäristön parantamisen kehittämishankkeisiin, yrityksen tarvitsemaan koulutukseen tai aloitettavan yritystoiminnan toimintaedellytysten selvittämiseen.

19 §

19 §

Pienyritystoiminnan käynnistystuki

(kumotaan)

Maaseudun pienyritystoiminnan käynnistämiseen voidaan myöntää käynnistysavustusta yritystoiminnan aloittamisen tai laajentamisen aiheuttamiin palkka- tai muihin työvoimakustannuksiin enintään kolmelle 12 kalenterikuukauden pituiselle käynnistysvuodelle. Yrittäjän itsensä osalta käynnistysavustusta myönnetään valtioneuvoston päätöksellä säädettävä määrä.

20 §

20 §

Pienyritystoiminnan tuen enimmäismäärä

(kumotaan)

Myönnettäessä 16, 18 ja 19 §:n mukaista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tukea maaseutuyrityksessä harjoitettavaa maatalouden ulkopuolista pienyritystoimintaa varten monipuolistamistukena voidaan hakijalle myöntää tukea tuen myöntämistä edeltäneen kolmen vuoden aikana muuhun kuin maatalouteen myönnetyn yritystuen kanssa yhteensä enintään 570 000 markkaa. Tuotannon monipuolistamisen edellyttämään koulutukseen voidaan myöntää lisäksi koulutusavustusta enintään 5 700 markkaa hakijaa kohti.

5 luku

Rahoitusjärjestelmät

23 §

Toiminnan rahoitus ja tukimuodot

Tämän lain mukainen rahoitustuki voidaan myöntää avustuksena, valtionlainojen korkoetuutena, korkovapautena ja lyhennysten vapaavuosina sekä luottolaitosten varoista myönnettyjen lainojen korkotukena. Tämän lain 3 luvussa tarkoitettu tuki voidaan myöntää myös jättämällä valtion ensin maksaman hankkeen kustannukset osaksi tai kokonaan perimättä hankkeen muilta osakkailta tai hyödynsaajilta.

4 luku

Rahoitusjärjestelmät

23 §

Toiminnan rahoitus ja tukimuodot

Tämän lain mukainen rahoitustuki voidaan myöntää avustuksena, valtionlainojen korkoetuutena, korkovapautena, lyhennysten vapaavuosina, luottolaitoksen varoista myönnettyjen lainojen korkotukena, 24 §:ssä tarkoitettuna vapautuksena velvollisuudesta hankkia lainalle vakuus samoin kuin 32 §:ssä tarkoitettuna valtiontakaukseen ja 5 luvussa tarkoitettuna velkajärjestelyihin liittyvänä tukena. Tämän lain 15 §:ssä tarkoitettu tuki voidaan myöntää myös jättämällä valtion ensin maksaman hankkeen kustannukset osaksi tai kokonaan perimättä hankkeen muilta osakkailta tai hyödynsaajilta.

25 §

Valtionlainan korko

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnetyn lainan korko (kokonaiskorko) määräytyy maatalouteen myönnettyjen markkinaehtoisten luottojen keskikoron perusteella. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alemmaa

Valtionlainan kokonaiskorko on viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Kor-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

korkoa, kuitenkin vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Koron määräytymisestä, korkoetuuden ja korkovapauden muuntamisesta avustukseksi samoin kuin avustuksen sekä vapaavuosien ja korkovapauden enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston päätöksellä.

koetuuden loputtua lainan saajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa. Viitekoroista, viitekorkoon lisättävästä kiinteästä prosenttiyksikkömäärästä, korkoetuuteen ja korkovapauteen sisältyvän tuen laskemisesta, vapaavuosien ja korkovapauden enimmäismääristä samoin kuin tarvittaessa lainaan liittyvän tuen enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

29 §

Korkotukilainojen korko

Lainasta maksettavan korkotuen suuruus on neljä prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin maksettava lainasta vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta ja yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakeuksen vireillä ollessa. Korkotukea ei makseta niiden lisäkustannusten osalta, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssien muutoksesta.

Lainasta maksettavan korkotuen suuruus on neljä prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin maksettava lainasta vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. *Korkotuen loputtua lainansaajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa.* Korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta ja yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakeuksen vireillä ollessa. Korkotukea ei makseta niiden lisäkustannusten osalta, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

32 §

Valtiontakaus

Maa- ja metsätalousministeriö, tai työvoima- ja elinkeinokeskus maa- ja metsätalousministeriön valtuuttamana, voi valtion puolesta antaa takauksen maaseutuyritykselle käyttöomaisuus- ja käyttöpääomaa varten myönnettyjen normaaliehtoisten sekä korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksusuoritusten vakuudeksi. Takausluottojen pääomaa saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään

Maa- ja metsätalousministeriö tai työvoima- ja elinkeinokeskus maa- ja metsätalousministeriön valtuuttamana voi valtion puolesta antaa takauksen maaseutuyritykselle ja muulle tämän lain mukaan tukikelpoiselle yhteisölle käyttöomaisuutta ja käyttöpääomaa varten myönnettyjen normaaliehtoisten sekä korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisen muiden maksusuoritusten vakuudeksi. Takausluottojen pääomaa

Voimassa oleva laki

200 miljoonan markan määrä. Lainansaajan on maksettava valtiontakauksesta maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutettava takausmaksu. Luottolaitos huolehtii maksun tilittämisestä valtiolle. Maksun suuruudesta ja sen perimisestä säädetään valtioneuvoston päätöksellä.

Ehdotus

saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 500 miljoonan markan määrä. *Maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä säädetään, milloin takaukseen sisältyy tukea ja miten sen määrä lasketaan.* Lainansaajan on maksettava valtiontakauksesta maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutettava takausmaksu. Luottolaitos huolehtii maksun tilittämisestä valtiolle. Maksun suuruudesta ja sen perimisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella. *Maa- ja metsätalousministeriö voi säätää asetuksella tarkempia määräyksiä menettelystä takausmaksua perittäessä.*

33 §

Takauksen vanhentuminen

Tämän lain nojalla annettuun takaukseen ei sovelleta, mitä määräajasta velkomisasioissa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetussa asetuksessa (32/1868) säädetään takauksen vanhentumisesta. Takausmiehen edesvastausvelvollisuuden tarkemmasta määrittämisestä annetun asetuksen (7/1873) 4 §:n säännöstä ei myöskään sovelleta niihin lainojen lyhennysmaksuihin, korkoihin ja muihin maksuihin, joille valtio on antanut takauksen tämän lain nojalla.

33 §

Takauksen ehdot

Sen lisäksi, mitä edellä tässä laissa säädetään, valtiontakaukseen sovelletaan, mitä takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) takauksesta säädetään.

Tämän lain nojalla annettuun takaukseen ei sovelleta, mitä määräajasta velkomisasioissa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetussa asetuksessa (32/1868) säädetään takauksen vanhentumisesta.

6 luku

Velkajärjestelyt

36 §

Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myynti-

5 luku

Velkajärjestelyt

36 §

Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myynti-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

hintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisessa maksuvapautusta. Lisäksi voidaan 31 päivään joulukuuta 2001 asti myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä siten kuin valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin säädetään. Laina-aikaa voidaan erittäin painavasta syystä pidentää yli 30 §:n 1 momentissa säädetyn laina-ajan.

hintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisessa maksuvapautusta tai lykkäystä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Laina-aikaa voidaan erittäin painavasta syystä pidentää yli 30 §:n 1 momentissa säädetyn laina-ajan.

7 luku

6 luku

Erinäiset säännökset

Erinäiset säännökset

41 §

41 §

Valvonta

Valvonta

Tuen myöntäneen viranomaisen ja metsäkeskuksen velvollisuutena on valvoa varojen käyttö- ja seurantatietojen sekä tarkastusten avulla, että tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset ovat olleet olemassa ja että tuen myöntämisen ja maksamisen ehtoja noudatetaan.

Maa- ja metsätalousministeriön velvollisuutena on järjestää varojen käytön valvonta siten, että tarvittavien varojen käyttö- ja seurantatietojen avulla todetaan, ovatko tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset olleet olemassa sekä onko tuen myöntämisen ja maksamisen ehtoja noudatettu. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on kuitenkin ensisijainen vastuu jalostuksen ja markkinoinnin tuen käyttöä koskevasta valvonnasta ja tarkastuksesta.

Maa- ja metsätalousministeriö voi asetuksella säätää, että valvonnassa käytetään apuna työvoima- ja elinkeinokeskuksia tai muun hallinnonalan viranomaisia edellyttäen, että tehtävistä ja niiden laajuudesta sovitaan erikseen maa- ja metsätalousministeriön ja asianomaisen ministeriön välillä. Maa- ja metsätalousministeriö voi asetuksella antaa valvontaan liittyviä asiantuntijatehtäviä myös muille elimille.

Edellä 11 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tukien hallinnoinnissa ja valvonnassa on soveltuvin osin noudatettava, mitä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmukaisuudesta hallinto- ja valvontajärjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 säädetään. Yhdenmukaisuutta hallinto- ja valvontajärjestelmää ei kuitenkaan sovelleta tukiin, jotka myönnetään pellon metsitykseen liittyviin varsinaisiin metsistystoimenpiteisiin ja muihin metsätaloustoi-

Edellä 11 §:n 1, 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen tukien hallinnoinnissa ja valvonnassa on soveltuvin osin noudatettava, mitä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmukaisuudesta hallinto- ja valvontajärjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3508/92 ja sen nojalla annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3887/92 sekä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan toimeenpanosta annetussa laissa säädetään. Edellä sanottua ei kuitenkaan sovelleta tukiin, jotka myönnetään pellon metsitykseen

Voimassa oleva laki

menpiteisiin.

Valtioneuvosto antaa tarkemmat määräykset muulle yritykselle kuin varsinaista maatilataloutta harjoittavalle maatilalle myönnettävän valtiontuen kertymän valvonnasta.

Ehdotus

liittyviin varsinaisiin metsitystoimenpiteisiin ja muihin *kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettuihin* metsätaloustoimenpiteisiin.

Valtioneuvosto *säätää tarkemmin asetuksella* muulle yritykselle kuin varsinaista maatilataloutta harjoittavalle maatilalle myönnettävän valtiontuen kertymän valvonnasta.

42 §

Rakentamisen valvonta

Tarkastukset suoritetaan rakennuttajan kustannuksella siten kuin tarkastuksista säädetään rakennuslaissa (370/1958) tai sen nojalla annetuissa säännöksissä. Tarkastuksen voi tämän lain mukaista valvontaa varten suorittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymä pätevä henkilö.

Tarkastukset suoritetaan rakennuttajan kustannuksella siten kuin tarkastuksista säädetään *maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999)* tai sen nojalla annetuissa säännöksissä. Tarkastuksen voi tämän lain mukaista valvontaa varten suorittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymä pätevä henkilö.

44 §

Tarkastusoikeus

Tuen saaja on velvollinen korvauksetta esittämään heille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus tarkastaa valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuen saajan kotieläinrakennukset, viljelmät, tuotanto- ja jalostuslaitokset, varastot, myynti- ja markkinointitilat sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat olosuhteet. Tarkastus voi koskea sekä varsinaista tuen saajaa että tuen välittäjää. *Tarkastusta ei kuitenkaan saa ilman asianomaisen suostumusta suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa asuintiloissa.*

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta eri viranomaisten tarkastusoikeudesta.

Tuen saaja on velvollinen korvauksetta esittämään *tarkastuksia suorittaville* kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat, *joilla tarkoitetaan myös automaattisen tietojen käsittelyn avulla tai muulla vastaavalla tavalla luotua tai säilytettyä vastaavaa aineistoa*, sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Edellä mainitulla henkilöllä on oikeus tarkastaa valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuen saajan kotieläinrakennukset, viljelmät, tuotanto- ja jalostuslaitokset, varastot, myynti- ja markkinointitilat sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olevat olosuhteet. Tarkastus voi koskea sekä varsinaista tuen saajaa että tuen välittäjää.

Valtioneuvosto voi tarvittaessa antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta eri viranomaisten tarkastusoikeu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

desta ja tarkastusten suorittamisesta.

46 §

Tuen ja valtionlainan takaisinperiminen tuen saajalta

Tuen tai valtionlainan maksaminen voidaan lakkauttaa 1 momentissa säädetyn lisäksi ja ne voidaan määrätä osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi, jos:

5) maatilataloutta tai yritystoimintaa harjoittavan tukea saaneen avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai osakeyhtiön omistussuhteet muuttuvat muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta siten, ettei yritystä voida enää rakenneasetuksen 5—12 artiklan säännösten mukaan pitää tukemiskelpoisena;

Tuen ja valtionlainan maksaminen voidaan lakkauttaa 1 momentissa säädetyn lisäksi ja ne voidaan määrätä osaksi tai kokonaan heti takaisin maksettavaksi, jos:

5) maatilataloutta tai yritystoimintaa harjoittavan tukea saaneen avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai osakeyhtiön omistussuhteet muuttuvat muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta siten, *että* yritystä *ei* voida enää *tämän lain* säännösten mukaan pitää tukemiskelpoisena;

55 §

Viranomaiset

Valtioneuvosto voi päättää, kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluvien asioiden osalta kyseisen ministeriön esityksestä, että tämän lain mukaisissa tehtävissä käytetään apuna lääninhallituksia, alueellisia ympäristökeskuksia, metsäkeskuksia sekä muitakin kunnan viranomaisia kuin maatalousviranomaisia samoin kuin KERA Oyj:tä ja alan neuvontajärjestöjä.

Edellä 3 luvussa tarkoitetun ohjelman tai hankkeen toimeenpanto voidaan antaa kunnan, kuntayhtymän taikka muun oikeustoimikelpoisen alueellisen toimielimen tehtäväksi siten kuin valtioneuvoston päätöksellä tarkemmin säädetään. Alueellinen toimielin vastaa valtiolle ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta sekä sitä varten myönnettyjen varojen käytöstä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaan kuuluvien asioiden osalta sen esityksestä, että tämän lain mukaisissa tehtävissä käytetään apuna lääninhallituksia, alueellisia ympäristökeskuksia, metsäkeskuksia sekä muitakin kunnan viranomaisia kuin maatalousviranomaisia samoin kuin Finnvera Oyj:tä ja alan neuvontajärjestöjä.

Edellä 2 luvussa tarkoitetun ohjelman tai hankkeen toimeenpanto voidaan antaa kunnan, kuntayhtymän tai muun oikeustoimikelpoisen alueellisen toimielimen tehtäväksi siten kuin valtioneuvoston *asetuksella* tarkemmin säädetään. Alueellinen toimielin vastaa valtiolle ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta sekä sitä varten myönnettyjen varojen käytöstä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

59 §

59 §

*Muutoksenhaku eräissä tapauksissa**(kumotaan)*

Päätökseen, joka koskee 12 §:n 2 kohdassa tarkoitettua tukea, saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölais-
sa säädetään.

64 §

Tarkemmat säännökset

Maa- ja metsätalousministeriö antaa lakia ja valtioneuvoston päätöstä tarkemmat määräykset tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, maaseutuyritysten kehittämissuunnitelmien sekä velkajärjestelysopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavat sekä määrää hakijan omakustannusosuuden velkajärjestelysuunnitelmasta ja antaa tarkemmat määräykset kustannusten korvaamiseen liittyvistä menettelytavoista.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa myös tarkempia määräyksiä tuen hakemis- ja myöntämismenettelystä. Edellä mainituista seikoista voi myös kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarkempia määräyksiä siltä osin kuin on kysymys sen hallinnonalalle kuuluvasta maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin tuesta.

Maa- ja metsätalousministeriö *säättää* lakia ja valtioneuvoston *asetusta* tarkemmat *asetukset* tuettavien *toimenpiteiden* hyväksyttävistä kustannuksista, tuettavien kokonaisinvestointien enimmäismääristä, hankkeen ja toimenpiteen toteuttamisajasta, tuen siirtämisestä sekä tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, maaseutuyritysten kehittämissuunnitelmien ja velkajärjestelysopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niinikään kauppa- ja velkakirjakaavat, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavat sekä määrää hakijan omakustannusosuuden velkajärjestelysuunnitelmasta ja antaa tarkemmat määräykset kustannusten korvaamiseen liittyvistä menettelytavoista.

Maa- ja metsätalousministeriö voi *säättää* *asetuksella* myös *tarkemmin* tuen ja lainan *hakemis-, myöntämis-, ja maksamisen* menettelystä sekä *lainojen ja tukien hoitoon* liittyvistä *tallennus-, seuranta- ja valvontajärjestelmistä*. Edellä mainituista seikoista voi myös kauppa- ja teollisuusministeriö *säättää* *asetuksella* tarkempia määräyksiä siltä osin kuin on kysymys sen hallinnonalalle kuuluvasta jalostuksen ja markkinoinnin tuesta.

65 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttö

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä on edellä säädetty, käyttää:

4) tämän lain 10 §:n, 13 §:n 1 momentin 1

4) tämän lain 10 §:n 1 ja 2 momentin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kohdan sekä 16—22 §:n mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin;

5) erityisestä syystä tämän lain 13 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osarahoittamiin avustuksiin 15 §:ssä tarkoitettuja hankkeita lukuun ottamatta;

mukaisiin avustuksiin ja valtionlainoihin ja vastaaviin 16 §:ssä tarkoitettuihin avustuksiin ja valtionlainoihin;

5) erityisestä syystä tämän lain 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osarahoittamiin avustuksiin *ja valtionlainoihin, 13 §:ssä tarkoitettuihin avustuksiin sekä 16, 17, 21 ja 22 §:ssä tarkoitettuihin avustuksiin ja valtionlainoihin;*

8 luku

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

67 §

67 §

Voimaantulo

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. *Jos Euroopan yhteisön elinten päätökset ohjelmista ja valtiontuista annetaan eri ajankohtina, laki voidaan vastaavilta osin panna asetuksella voimaan eri ajankohtina.*

69 §

69 §

Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Tämän lain voimaan tullessa maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain nojalla vireillä olevat asiat käsitellään loppuun mainittujen lakien mukaisesti.

Tämän lain voimaan tullessa maaseutuelinkeinolain ja maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain nojalla vireillä olevat asiat *voidaan, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, käsitellä loppuun mainittujen lakien mukaisesti ja rahoittaa kansallisin varoin.*

70 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelma-
moperusteiset tuet

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten 11—13 ja 15 §:ssä tarkoitettujen EU-osarahoitteisten ohjelmaperusteisten avustusten ja muiden tukien myöntämisessä, maksamisessa

Maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain 4, 7 ja 8 luvussa tarkoitettujen EU-osarahoitteisten ohjelmaperusteisten avustusten maksamisessa, valvon-

Voimassa oleva laki

sa, valvonnassa ja muissa menettelyissä noudatetaan ohjelmakauden loppuun asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, ellei Euroopan yhteisön säännöksistä muuta johdu.

Ehdotus

nassa ja muissa menettelyissä noudatetaan ohjelmakauden loppuun asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, *jollei* Euroopan yhteisön säännöksistä muuta johdu.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.
